

Za redakcją odpowiedzialny
Wincenty Bolewski w Poznaniu.

Administracja, Ekspedycja i Biuro redakcji przy
Podgórnej ulicy Nr. 8.

Dziennik Poznański
wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i dni
świętych.

Rękopisma
nadane redakcji nie zwracają się i nie są
zwrotne.

Listy
do redakcji, administracji i ekspedycji winny
być frankowane.

DZIENNIK POZNAŃSKI.

Przedpłata kwartalna
wynosi w Poznaniu 7 marek 50 fen., w Państwie
niemieckim i w Austrii 9 marek 15 fen., w Hol-
andii, Włoszech, Szwajcarii, Szwecji, Danii,
Francji, Anglii i Szwecji 12 marek.

Przedpłata i ogłoszenia
przyjmują się w Ekspedycji, przedpłata przyjmują
w monarchii pruskiej oraz w państwach do związku
pocztowego niemiecko-austriackiego należącej
urzędy pocztowe. W innych krajach zaś tylko na-
sze agentury, za których pośrednictwem (zobacz
niżej) można także przysłać ogłoszenia do Ekspedycji
Dziennika Poznańskiego.

Cena ogłoszeń (insetów):
od wiersza pięciogłowego 30 fen. (inclusive
drukowania).

AJENCYJE DZIENNIKA POZNAŃSKIEGO:

W Paryżu *Librairie du Luxembourg*, Rue des Grands Augustins 3; pułkownik *Raczkowski*, Faubourg Poissonnière 33. — OGŁOSZENIA dla „Dziennika Poznańskiego” przyjmują: w Warszawie *Rajchmann i Frencler*, Ulica Senatorska 1. 22. — W Paryżu pan *Adam*, Rue Clément 4. — W Hamburgu, Frankfurcie nad Menem, Berlinie, Lipsku, Wiedniu i Bazylei *Haasenstein & Vogler*. — W Berlinie *Rudolf Mosse*, Jerusalemstrasse 48. — W Frankfurcie nad Menem *M. Daub & Comp.* W Wroclawiu *M. Daub & Comp.*, *Haasenstein & Vogler* i *Rudolf Mosse*. — W Pleszewie *L. Zboralski*.

POZNAN, 26 maja.

Parlament niemiecki przedyskutowawszy w dniu wczorajszym projekt nowego podatku spirytusowego w drugim czytaniu, odrzucił się na czas dłuższy i zbierze się na nowo dopiero wtedy, gdy komisja złożona z 28 członków ukończy swe obrady nad spirytusowym projektem. — Pruska izba deputowanych ma się również odrzucić w przyszłym tygodniu po odbyciu ostatecznego głosowania nad projektem dotyczącym ustanowienia nauczycieli i nauczycielek w szkołach elementarnych w dawniejszych ziemiach polskich. Jak wiadomo, projekt ten antypolski zmienia konstytucję i dla tego peryod trzech tygodniowy przedzielać powinien trzecie czytanie ostatecznego.

Jak się „Liberté” dowiaduje, miała francuska rada gabinetowa oświadczyć się 6 głosami przeciw 5 w zasadzie za wydaleniem książąt, ale nie zgodzono się jeszcze na formę oświadczenia projektu i dla tego w czwartek odbędzie się ponowna rada gabinetowa. Rząd przed powzięciem ostatecznej decyzji zamierza podobno poinformować się o opinii izby w tej sprawie. Ludność na prowincji zachowuje się zupełnie obojętnie pod tym względem. Tak przynajmniej głośnie nadchodzące do Paryża sprawozdania z prowincji. Prezes gabinetu, Freycinet, nie jest za wydaleniem książąt, jak utrzymuje „Journal des Debats”, gdyż środek taki uważa za nie na czasie. W ogóle w łonie ministerstwa ma panować w tym względzie różnica zdań i gabinet zastępuje się prawdopodobnie do opinii większości izby deputowanych. Tymczasem paryżski korespondent berliński „National Ztg.” donosi, że na drodze telegraficznej, że zapadła już na radzie gabinetowej uchwała w sprawie wydalenia książąt, ale rząd trzyma ją dotąd w tajemnicy, ponieważ wprawdzie przedłożoną będzie prezydentowi Grevemu na ponowne radzie gabinetowej. Korespondent dodaje, że zaraz po zebraniu się izby przedłożonym jęć będzie projekt oświadczenia. Izba deputowanych zebrała się w dniu wczorajszym i minister wojny, generał Boulanger, przedłożył jęć swoje obszerne projekta, dotyczące organizacji armii. O przedłożeniu projektu w sprawie wydalenia książąt nie donosi depesza ani słowa.

Włoska izba deputowanych liczy 508 posłów. Wiadomym jest dotąd rezultat 485 wyborów, a mianowicie wybrano 255 kandydatów ministerialnych i 179 pentarchistów i dysydentów. Rząd przeto ma już po sobie większość, jeżeli takowa we wszystkich kwestjach pójdzie za nim zgodnie.

Wedle doniesień wiedeńskiej „Presse” nastąpił we Włoszech dawno już oczekiwany wybuch rozruchów robotniczych. W dniu 23 bm. zebrał się robotnicy pod miastem Trani i w trzech zwartych kolumnach wyruszyli ku miastu z trzech stron. Upřednio poprzeczali wszystkie druty telegraficzne. W mieście samem przyszło do bardzo zaciętej walki pomiędzy robotnikami a wojskiem, które musiało się ostatecznie cofnąć w obec przewagi. Robotnicy spalili gmach sądowy, gmach municipalny, budynek celny i teatr. Wiele osób zginęło w płomieniach a wiele padło z ręki rokoszan. W Turynie miała policja wykryć tajną drukarnię socjalistyczną oraz znaleźć w jednym ze sklepów znaczną ilość ręcznych granatów. Liczba aresztowanych dotąd osób ma dochodzić do 120. Pomiędzy aresztowanymi jest kilku członków medyolańskiej ligi robotników pod nazwą „Figli del lavoro” oraz dwóch rosyjskich emisariuszów. Urzędowe telegramy milczą dotąd o tych rozruchach, które groźne już, jak widać, przybrały rozmiary i do wódzka ponownie, że socjalizm zaczyna na dobre minować wszystkie państwa europejskie.

W Londynie odbyła się w dniu wczorajszym narada gabinetowa, po której udał się Gładstone do królowej do Windsoru. Wedle informacji dzienników postanowiła rada gabinetowa zwołać mityng liberalnych na czwartek. Gładstone zamierza zrobić ustępstwa co do reprezentacji Irlandyi w angielskim parlamencie, aby usunąć opozycję przeciw irlandzkiemu bilowi i umożliwić drugie jego czytanie. Wczoraj znowu obradowała izba gmin przez siedm godzin nad bilem irlandzkim, po czym odrzuciła dyskusję aż do czwartku. Trevelyan oświadczył gotowość do głosowania za bilem tylko w takim razie, jeżeli zostanie tak zmienionym, aby bil dotyczący zakupu gruntów, stał się niepotrzebnym.

Rosyjska para carska przybyła w dniu wczorajszym przed południem do Moskwy, gdzie na nią oczekiwał już minister spraw zagranicznych Giers. Na zamku kremlimskim odbyło się wielkie przyjęcie, w czasie którego głowa miasta (burmistrz) podając chleb i sól, miał do cara przemowę tego brzmienia: „Reprezentant mieszkańców pierwszej stolicy prosi cię pokornie, samodzielnicy carze, abyś przyjął od nas chleb i sól oraz miłość naszą i uwierzył radości naszej z oglądania ciebie, caru i opiekuna”. Przychodząc do nas z błogosławionego południa, gdzie na nowo ożywił się morze Czarne. Nadejście nasze rośnie i utrwała się wiara w to, że krzyż chrześcijański zabłyśnie znowu na kościele św. Zofii. Tak myśli i tego spodziewa się Moskwa. — Car odpowiadając, podniósł radość swą z pobytu w murach Moskwy w rocznicę koronacji i oświadczył, że czas ten policzy zawsze do najpiękniejszych dni w swoim życiu.

Minister Giers ma jeszcze w tym tygodniu wyjechać z Moskwy na dłuższą kurację do Franzensbadu i po drodze wstąpić do Friedrichsruh do ks. Bismarcka.

Demobilizacja armii greckiej szybkim postępuje krokiem i nie ulega już żadnej wątpliwości, że niebawem rozpuszczone zostaną wszystkie rezerwy i armia grecka zredukowana zostanie na pokojową stopę. Wszystkim wojskom nakazano już cofnąć się od granicy i pozostać na niej z wyjątkiem tylko załogi. Wobec tego występuje już „Times” z propozycją, aby mocarstwa zaczęły dalszą blokadę portów greckich i aby flota europejska powróciła do zatoki sudańskiej. Grekom trzeba bowiem przywrócić zupełną wolność działania, której z pewnością nie nadużyją.

Wedle wiadomości nadchodzących z Zofii, wiadomym już jest rezultat wyborów do zgromadzenia narodowego z siedmiu okręgów wyborczych wschodniej Rumelii. W sześciu z nich wybrano kandydatów rządowych. Wybory odbyły się w porządku. W Jeni Zagrze tylko przyszło do groźnych rozruchów ze strony opozycji. Rząd nie przygotowany na to, nie wzmocnił załogi tamecznej, wynoszącej tylko 21 żołnierzy. Rokoszanie dali ognia do wojska i zabili oficera, wojsko zaś zastrzeliło kilku rokoszan. Porządek został już przywrócony.

Opozycja, na której czele stoi Geszow, zamierza podobno po dokonaniu wyborów ukonstytuować się w osobne zebranie narodowe w Filipopolu pod protekcją Rosyi. Równocześnie ma być wydana proklamacja, wzywająca ludność wschodniej Rumelii do odmówienia posłuszeństwa ks. Aleksandrowi i jego ministrom, gdyż takowi są zdrajcami kraju i służalcami Turcyi. — Czy nowe te machinacje agentów Rosyi pożądaną odniosą skutek, o tem najbliższa już pouczy nas przyszłość.

* Od Dyrekcyi Towarzystwa Pomocy Naukowej imienia Karola Marcinkowskiego odbieramy co następuje:

Szanowną publiczność i komitety powiatowe Towarzystwa Pomocy Naukowej imienia K. Marcinkowskiego zawiadamiamy niniejszem uprzejmie, że stypendya z funduszu Towarzystwa Pomocy Naukowej na cały rok bieżący tj. do 1 kwietnia 1887 r. już są rozdane, że zatem wszelkie nowe wnioski o wsparcie chwilowo uwzględnione być nie mogą, i tylko Dyrekcyja na niemą i niepotrzebną narażając korespondencję. Czas, w którym starać się należy o stypendyum z funduszu Towarzystwa Pomocy Naukowej, jest najstosowniejszy w miesiącach styczniu, lutym i w pierwszej połowie marca.

Pisma inne prowincyjne prosimy o łaskawe powtórzenie zawiadomienia tego.

Poznań, dnia 24 maja 1886.

Dyrekcya Towarzystwa Pomocy Naukowej.
Z polecenia Dyrekcyi Witulski.

Oznaczenie narodowości dzieci przez tutejsze szkoły.

Wiele zachodzi u nas przykładów, że z mieszanych małżeństw pochodzące dzieci, które otrzymały w domu od swych matek Niemek wychowanie niemieckie, zostały do szkoły jako uczniowie niemieckiej narodowości zameldowane, chociaż ojciec ich jest Polakiem. Rektorzy szkół nie wchodzili w tych przypadkach w słusność lub niesłusność podania narodowości dzieci, lecz respektując wolę rodziców, bez wyrażenia jakiegokolwiek wątpliwości, policzyli owe dzieci do Niemców. Ponieważ tutaj ojciec Polak dał swe zezwolenie na niemieckie wychowanie swych dzieci, nie przychodzi nikomu z nas nawet na myśl bronienia dzieci owych przed postępowaniem szkoły.

Imienny spis takich dzieci niemieckich z ojców Polaków i katolików wykazałby w szkołach tutejszych setki przykładów a między niemi i takie, gdzie dzieci za matką przyjęły i wyznanie ewangelickie. Tem dziwniejsza, że rodzicom zaprzeczane bywa przez tych samych rektorów szkół prawo oznaczenia narodowości dzieci w tych przypadkach, gdzie dzieć w domu polskie odebrały wychowanie. Niemieckie nazwisko ojca nie tu znaczyć nie może. Zgodne oświadczenie rodziców może tutaj jedynie rozstrzygać.

Podajemy tu świeży seryj dzieci, którym w ostatnich tygodniach zaprzeczono polskości narodowości, chociaż matki ich są Polkami a ojcowie mimo swych niemieckich nazwisk Polakami.

- 1) Bronisława Weis, ojciec Roch Weis, kucharz.
- 2) Stanisława Reimann, ojciec Michał Reimann, malarz.
- 3) Leon Rydygier, ojciec Karol Rydygier, robotnik.
- 4) Wiktoria Leyer, ojciec Stanisław Leyer, szewc.
- 5) Stanisława Minikel, ojciec Jan Wroński, dozorca.
- 6) Maryanna Walter, ojciec Józef Walter, szewc.
- 7) Leonard Koc, ojciec Marcei Koc, sortyer cygar.
- 8) Stanisław Panke, ojciec Feliks Gostowski, szewc.
- 9) Antonina Kłota, ojciec Andrzej Kłota, domożarz.
- 10) Józefa i Bronisława Hering, ojciec Tomasz Hering, robotnik.

Apetyt powiększania ludności niemieckiej kosztem Polaków jest tak znaczny, że nawet dzieci, których rodzice i z narodowości i z nazwiska są Polakami, zapisano jako Niemców.

Do sporu liczby takich dzieci, któreśmy już wymienili, podajemy dziś kilka nowych:

- 1) Zofia Mochnik, ojciec Antoni M., krawiec Nowa ulica 5.
- 2) Maryanna Strażyńska, ojciec Karol St., woźnica, Berlińska ulica 5.
- 3) Maryanna Rogowska, matka Katarzyna, wdowa, Teatralna ulica 4.
- 4) Zofia Fabiańczyk, u posługaczki Antoniny Wencel, Ludwiki ulica 13.

Dzieciom tym dzieje się pod względem religijnym i językowym krzywda, o której naprawę rodzice starać się nie poprzestają.

Prawa rozstrzygania o narodowości swych dzieci nie

mogą sobie Polacy pozwolić odjąć. Jeżeli ono przyznane jest tam, gdzie dziecko odbiera w domu niemieckie wychowanie, to też nie może być zaprzeczane w tych przypadkach, gdzie rodzice zgodnie narodowość swych dzieci jako polską podawają.

Tylko wysłane ztąd mylne „berychty” mogły spowodować ministra do ośmielenia tutejszych rektorów, iż ci wbrew woli rodziców zapisują dzieci polskie jako Niemców.

Postaramy się o to, aby była jasność w tej sprawie. Ku temu zaś nastroga nam sposobność

WIEC,

jaki się z inicjatywy komitetu dla spraw szkolnych w czwartek 27 b. m. o 8 godzinie wieczorem na sali hotelu saskiego odbędzie.

Szanujmy nasz język.

W obec zupełnego wyparcia języka naszego z dziedziny sądowej i administracyjnej, w obec wypierania języka naszego z szkół zdawałoby się, że tém bardziej przestrzegać będziemy używania takowego w całej sferze stosunków prywatnych i wszędzie na zebraniach publicznych, na których razem z naszymi współobywatelami radzimy.

Tymczasem z przykrością wyznać musimy, iż mimo to wszystko i mimo nawoływań naszych tak się nie dzieje.

Po dawnemu zawsze przyjmujemy korespondencje niemieckie od wszelkiego rodzaju interesentów, po dawnemu w rozmowie z interesantami, choć wiemy, że ci dobrze język nasz znają, używamy języka niemieckiego, po dawnemu z służbą w zakładach publicznych rozmawiamy po niemiecku, zgola jesteśmy niepoprawnymi, bo nie szanujemy języka naszego a mało przestrzegamy tym sposobem godności naszej.

Dziś, gdy tyle naraz uderzyło gromów w społeczeństwo nasze, dziś, gdy zdarzają się wypadki niestety dość częste, że nasi najserdeczniejsi dawają nam poczuć swe sentymenta ku nam, zdawałoby się, że zupełna reforma w tym względzie nastąpi i że nader będziemy drażliwymi co do poszanowania języka naszego, że więcej się skupimy i wzajemnie pomagając sobie będziemy.

Gdzie tam — trzeba posłuchać skarg naszych kupców i przemysłowców, aby się przekonali, że wszystko idzie po dawnemu.

My nie wywołujemy walki, ani też jej nie chcemy — bronimy tylko praw naszych a chcemy, abyśmy się sami szanowali a zdobyliśmy przez to i szacunek innych.

Cześć temu, kto szanuje swych przodków, powiedział książę następcą tronu przy otwarciu berlińskiej wystawy sztuk pięknych.

Słowa, powtarzamy i dziś, szczerne i wzniosłe — a trzeba zasadę w nich zawartą praktykować w życiu. Praktykuje się zaś ją wtenczas tylko szczerze, jeżeli się całą duszą kocha i szanuje to, co kochali i czcili nasi przodkowie, a więc język, obyczaj, tradycję i miłość dla swoich, jeżeli miłość tę i cześć okazuje się w życiu na każdym kroku i wszędzie, gdzie tylko służy nam możność ku temu a prawo nam nie wzbrania.

Ten tylko jest rzetelnym patriotą, kto w ten sposób żyje. Frazeza nie pomaga i nie zastąpi obojętności dla swego, praktyka życia stanowi tylko o prawdziwej wartości obywatela-patrioty.

Jeżeli zatem my przestrzegając będziemy godności języka naszego i jego poszanowania, to z pewnością uszanują go i ci, z którymi nieraz interesa lub stosunki konieczne nas łączą.

Dowodem tego pomiędzy innemi to, że teraz kupcy i przemysłowcy niemieccy piszą najpiękniejszą polszczyzną listy do kupców warszawskich, gdy ci im stanowczo oświadczyli, że listów niemieckich przyjmować wcale nie będą.

Uczmy się z tego pięknego przykładu kupców warszawskich.

Ustawa kościelno-polityczna

z dnia 21 maja 1886, zamieszczona w dzisiejszym numerze „Staatsanzeigera”, brzmi jak następuje:

My Wilhelm, z Bożej łaski król pruski i t. d. rozporządzamy zgodnie z obu izbami sejmiku krajowego monarchii naszej, co następuje:

Artykuł 1.

Do piastowania urzędu duchownego zdawanie państwowego egzaminu nie jest potrzebne. Przepisy, sprzeciwiające się temu, w §§ 4 i 8 ustawy z dnia 11 maja 1873 (zbiór ustaw str. 191), oraz w artykule 3 ustawy z dnia 31 maja 1882 (zbiór ustaw str. 307) zawarte, znoszą się.

Artykuł 2.

W miejsce § 6 ustawy z dnia 11 maja 1873 r. następujące obowiązują przepisy:
Studjum teologii odbyć można także w kościelnych seminariach, przeznaczonych do naukowego wykształcenia duchownych, które aż do roku 1873 istniały.

Do otworzenia na nowo i kierowania owych zakładów

- 1) należy ministrowi spraw duchownych złożyć statuta i plan nauk oraz zakomunikować nazwiska kierowników i nauczycieli, którzy Niemcami być muszą;
- 2) plan nauki powinien być tego samego rodzaju, co plan w uniwersytetach;
- 3) do objęcia urzędu w zakładach tych konieczną jest kwalifikacja naukowa do uczenia na wszechnicy niemieckiej takiej nauki, do jakiej wykładu odnośna posada ma być udzieloną.

Seminaria owe przeznaczone są jedynie dla studentów, należących do tej dycezy, dla której seminarium założono. Minister spraw duchownych wszakże może zezwolić na wyjątek.

Minister spraw duchownych ogłasza publicznie seminaria, kwalifikujące się do naukowego przysposobienia.

O otworzeniu ponownem seminariów dla archidiecezy gnieźnieńsko-poznańskiej i dycezy chełmińskiej decyduwać ma rozporządzenie królewskie.

Artykuł 3.

Zwierzchnicy kościelni upoważnieni są do urządzania konwiktów dla wychowawców, uczęszczających do gimnazjów, do wszechnic i takich seminariów kościelnych, które odpowiadają warunkom w zamian za studjum uniwersyteckie prawem przepisany.

Ministrowi spraw duchownych należy złożyć ustawy dla konwiktów ustanowione i przepisy odnoszące się do regulaminu zakładu oraz nazwiska kierowników i wychowawców, którzy Niemcami być muszą.

Artykuł 4.

Zwierzchnicy kościelni upoważnieni są do ponownego otworzenia zakładów, ustanowionych celem teologicznego przygotowania praktycznego (seminariów dla kaznodziei i księży.)

Ministrowi spraw duchownych należy złożyć ustawy owych zakładów i regulamin dla nich ustanowiony, oraz nazwiska kierowników i nauczycieli, którzy Niemcami być muszą.

Artykuł 5.

Specyalne, w §§ 9 do 14 ustawy z dnia 11 maja 1873 zawarte przepisy co do dozoru państwa nad zakładami, w artykułach 2, 3 i 4 wymienionymi, uchyla się niniejszem.

Artykuł 6.

§ 1 w ustawie z dnia 12 maja 1873 (zbiór ustaw str. 198) znosi się.

Sługami kościelnymi w pojęciu takim, jak w ustawie z dnia 12 maja 1873, są tylko osoby, które wykonują prawa i sprawują funkcje takie, jakie są połączone z urzędem duchownym lub jurysdykcyjnym.

Artykuł 7.

Przepis zawarty w paragrafie 2 ustępie 2 w ustawie z dnia 12 maja 1873 wchodzi w zastosowanie wtedy tylko, gdy z wydalaniem z urzędu stoi w związku utrata lub też uszczuplenie dochodu.

Artykuł 8.

Ministrowi spraw duchownych należy złożyć statuta i regulamin zakładów demerytów, oraz nazwiska ich kierowników. Pod koniec każdego roku ministrowi spraw duchownych przedłożony winien wykaz demerytów, kar na jakie ich skazano oraz czasu przyjęcia ich i uwolnienia.

O przekazaniu osoby duchownej do zakładu demerytów na czas dłuższy niż na dwa tygodnie, lub o usunięciu z urzędu, należy uwiadomić naczelnego prezesa równocześnie z zakomunikowaniem tego skazanemu.

Specyalne przepisy, zawarte w paragrafach 6 i 7 ustawy z dnia 12 maja 1873 a dotyczące dozoru szkolnego, znoszą się.

Artykuł 9.

Królewski trybunał dla spraw kościelnych (ustęp IV ustawy z dnia 12 maja 1873) znosi się.

Artykuł 10.

Przepisy rozdziału II ustawy z dnia 12 maja 1873 dotyczące apelacji do państwa znoszą się.

W razie takim, jak w § 37 ustawy z dnia 20 czerwca 1875 (zbiór ustaw str. 241), pozostaje tylko zażalenie do ministra spraw duchownych.

Artykuł 11.

Artykuł 2 ustawy z dnia 14 lipca 1880 (zbiór ustaw str. 285) równocześnie z ogłoszeniem niniejszej ustawy staje się na nowo prawomocnym.

Artykuł 12.

Przepisom ustawy z dnia 13 maja 1873 r. (zbiór ustaw str. 205) nie podpada odmówienie sakramentów św.

Artykuł 13.

Przepisy artykułu 6 ustawy z dnia 14 lipca 1880 rozciągają się na przyjmowanie opieki i kierownictwa nad zakładami sierót, domów dla ubogich i beneficjariuszów, zakładów ratunkowych, przytulisk i ochronek dla osób moralnie zagrożonych, kolonii dla robotników, szpitali, gospód dla robotników, domów dla dziewcząt, oraz na objęcie kierownictwa i nauki w szkołach gospodarstwa domowego i szkołach robót ręcznych dla dzieci, nie zobowiązanych jeszcze wiekiem do nauki szkolnej, jako czynności pobocznej zakonów poświęcających się wyłącznie pielęgnowaniu chorych i bractw, mających charakter zakonu, jakie w granicach monarchii pruskiej obecnie istnieją.

Artykuł 14.

W tych dzielnicach, w których przewodnictwem w dozorze kościelnym przed wydaniem ustawy z dnia 20 czerwca 1875 r. (zbiór praw str. 241) nie znajdowało się jeszcze w ręku członka świeckiego, przewodnictwo przechodzi w ręce instytucjonalnego proboszcza i administratora probostwa, a w gminach filialnych w ręce księży instytucjonalnych do ich administrowania w myśl przepisów ustanowionych.

W archidiecezy gnieźnieńsko-poznańskiej i w dycezy chełmińskiej uregulowanie tych spraw nastąpi drogą królewskiego rozporządzenia.

Artykuł 15.

Odprawianie cichych mszy i udzielanie Sakramentów św. konającym nie podlega przepisom karnym ustaw z dnia 11 maja 1873, z dnia 12 maja 1873, z dnia 21 maja 1874 r. (zbiór praw str. 139) i z dnia 22 kwietnia 1875 (zbiór praw str. 194.)

Co niniejszem własnoročnym naszym podpisem i przyłożeniem pieczęci królewskiej stwierdzamy.

Dan w Berlinie dnia 21 maja 1886.

(L. S.) Wilhelm.
Bismarck. Puttkamer. Maybach. Lucius. Friedberg.
Boetticher. Gossler. Scholz. Bronsart-Schellendorf.

W sprawie tłumaczy.

Czytamy w „Danziger Ztg.“:

„Z izby karnej. Zbadanie prawdy pociąga za sobą wielkie niebezpieczeństwo, jeżeli świadkowie umieją tylko po polsku. Polski bowiem język ma tyle odcieni, że tłumacz musi znać je wszystkie, aby mógł wyrobić sobie dokładny obraz zeznań. Mimo to myli się nieraz tłumacz w rozumieniu odpowiedzi świadków.

„Robotnica Karolina Liedtke, z domu Bystroń, z Barnowa oskarżoną była o nierozumne krzywozysięstwo. Mimo swego niemieckiego nazwiska umie tylko po polsku i ani słowa nie rozumie po niemiecku. W skardze prywatnej Pettkego przeciw Maryannie Potrykus słuchana była w dniu 22 czerwca 1884 r. przed sądem ławniczym w Kartuzach jako świadek i na terminie miała zeznać, że zimowa pora mieszkała razem z Potrykusową. Oskarżona twierdzi, że w owym terminie nie powiedziała, iż mieszkała razem „w ostatniej zimie“, lecz „w przedostatniej.“ Jeżeli tłumacz zeznanie jej źle przetłumaczył, to nie może być za karana. Prokuratora wniosła o odroczenie sprawy i zawezwanie na świadka tłumacza Wierzbickiego z Kartuz. Sąd odrzucił ten wniosek, podnosząc, iż możebnym jest, że tłumacz pomylił się w rozumieniu zeznania. Oskarżona została uwolniona.

„Podobny przypadek zaszedł w oskarzeniu robotnicy Marii Rohde, z domu Dorsch. Ona także nie rozumie ani słowa po niemiecku. Oskarzenie opiera się także na zeznaniu tylko po polsku mówiącego świadka, który w terminie audyencyjnym odwołał swoje zeznanie obciążające oskarżoną, twierdząc, że przy przesłuchach fałszywie go tłumacz rozumiał. Oskarżona została uwolniona.“

Wypadki te — a niestety nie są one wyjątkowe — przemawiają najzupełniej w interesie samego wymiaru sprawiedliwości za spisywaniem protokołów w języku polskim i prowadzeniem śledztwa w tymże języku z osobami nie władającymi językiem niemieckim, czyli za równouprawnieniem języka polskiego. Tego też, mimo dotąd bezskutecznych starań, nadal wciąż się domagać należy. Instytucja bowiem tłumacza, choćby lepiej była niż dotąd urządzona, złemu nie zaradzi!

Z rozpraw parlamentu.

Berlin, 25 maja.

(K.) Jak się tego można było spodziewać, przekazał w dniu dzisiejszym parlament projekt wódczany komisji, składającej się z 28 członków. Ażeby obrady téjże komisji ułatwić, odroczone zostały posiedzenia parlamentu plenarne aż do czasu, gdzie prawo z komisji wydzie gotowe. Samo się przez się rozumie, że to tak szybko, a przynajmniej w przeciągu kilku dni, nie nastąpi.

Dzisiejsza debata mało się przyczyniła do wyjaśnienia sytuacji ogólnej; zakończyła ona się ostatecznie nieco przydługim sporem między wolnomyślnymi a narodowcami. Przeciwno całemu projektowi dzisiaj jeszcze tylko oprócz postępców oświadczyli się socjali demokraci. Za projektem, tak jak został przez rząd przedłożony, żadna dotychczas partya bezwarunkowo nie przemawiała, jeśli za podobne oświadczenie nie chcemy uważać tyran narodowych liberalów.

Koło polskie nie znalazło jeszcze przy pierwszym czytaniu okazji do wypowiedzenia swego stanowiska; dyskusja bowiem więcej prywatną polemiką nadzwyczaj została przedłużoną.

Pierwszy z dzisiejszych mówców był dr. **Delbrück** (ze stronnictwa rządowego), który zaraz na początku oświadczył, że jakkolwiek jego partya z radością powitała odnośny projekt, to przyjąć go w obecnej formie nie może.

Jest projekt ten bowiem w gruncie rzeczy tylko połową monopolu a kuleje głównie na dwa kardynalne błędy. Z jednej strony nie podaje on dostatecznych środków do kontroli, z drugiej zaś żąda podatku w zbyt wygórowanej wysokości. Najniższy stopień 40 fenigów wystarczy zupełnie; przyjaciele mówcy nawet mniemają, że z 30 fenigami cel osiągnąć będzie można.

Minister skarbu dr. **Scholz** zgodzić się nie może na obawy wyrażone przez preopinanta. Zmniejszenie konsumu bowiem zdaniem jego nie może iść ręką w rękę z równoczesną ochroną gorzeli. Preopinant widocznie dąży do uprzywilejowania ostatnich (Słusznie z ław lewicy). Inaczej nie mógłby mówca mniemać, że rząd zadowolnić się może podatkiem w wysokości 40 fenigów. (Poseł Richter woła: Już to wiele za wiele!)

Zarzut innych mówców zdają się ministrowi mniej być doniosłymi i tak np. obawy co do kontyngensowania gorzeli, wyrażone przez posła Wedell-Malchowa. Chodzi tu jedynie o kontyngensowanie większych gorzeli. Defraudacja dążyć się nie będzie mogła w takim rozmiarze, jak mniema poseł Wedell-Malchow; interes bowiem wódczany prowadzony będzie w oczach całego sąsiedztwa. Nadto są kary tak wielkie, że każdy szynkarz starać się będzie je pominąć.

Dalej występuje mówca w dłuższych wywodach przeciw posłowi Richterowi i rozbiiera poszczególne części wczorajszej jego mowy. Zrozumiał on z niej, że poseł Richter chwalił zalety monopolu przeciwko dawniejszemu swemu mniemaniu. O czynieniu nadmiernem plusów nie może być mowy, bo przez wyrażenie to coś rozumnego trudno sobie wyobrazić. Rząd nie żąda więcej, jak tylko to, co mu niezbędne jest potrzebne; pewne stronnictwa przyznały nawet, że żądania te są za małe. Niestusznem jest twierdzenie, jakoby rząd nie chciał przez prawo pomódz gminom. Prawo Hueneego nie mogło posłużyć posłowi Richterowi za przedmiot zarzutu, bo ono dopiero po kilku miesiącach wejdzie w wykonanie. — Przedstawia potem minister położenie niektórych gmin co do podatków jako bardzo smutne; między innymi przytacza gminę Odolanowo.

Co do potrzeb Prus poseł Richter, zdaniem mówcy, zdradził w swój ocenie wielką powierzchowność; mówił on bowiem tylko o potrzebach na przeprowadzenie prawa kanalowego i antypolskiego, a przepominał o reszcie stosunków szkolnych, urzędniczych i o długach państwa pruskiego. Są w Prusach potrzeby tak wielkie i doniosłe, że konieczne ująć się musimy do parlamentu niemieckiego, by je zaspokoić. W tem, że rząd najprzód proponuje większe opodatkowanie okowity, a potem chce podać projekta nowych praw o pobieraniu podatku, o kontroli, nie widzi mówca żadnego wybiegu ze strony rządu. Rząd tylko dla tego zachował projekt w tajemnicy, bo kwestya była dostatecznie znana, a zresztą nie chciał on, by stronnictwo wolnomyślne, stawiając się w opozycji do projektu, nie uważało swego postępowania za narodowo-niemiecki czyn bohaterski.

Poseł **Bock** (socjalny demokrat) uważa projekt nie tylko za niesprawiedliwy, ale i za nieuczciwy.

Zdaniem jego jest wódka niezbędnie potrzebna żywności dla klas roboczych, co też w roku 1879 w parlamencie przyznać miał książę kanclerz. Socjali demokraci nie są — tak mówią — przeciw podatkowi w ogóle, ale chcą, by odpowiadał stosunkowo dochodom każdego poszczególnego członka państwa. Projekt spowodowałby kontyngensowanie wielkich gorzeli i uprzywilejowanie wielkich właścicieli na niekorzyść biedniejszych klas społeczeństwa. Rząd mówi o zarazie gorzałczanej w Niemczech, ale czemuż on przy innych okazjach lud niemiecki w tej mierze chwali przed innymi narodami; możaby raczej mówić o zarazie winnej. Poseł Windthorst twierdził, że wódka należy do apteki, ale on nie zna biednego położenia ludu, małego jego myta itd. Błędem jest, jakoby projekt ten podnieść miał rolnictwo, ma on tylko cele fiskalne; w żadnym piśmie rolniczym nie przemawiano za projektem, pomoże on tylko szlachcie z prawicy. I socjaliści są za reformą socyalną, ale nie w taki sposób, jak ją proponuje rząd. (Brawo! u socjalistów.)

Poseł baron **Zorn-Bulach** (Lotaryngczyk) wyraża żal, że Alzacya i Lotaryngia przyłączone zostały do stowarzyszenia wódczanego w Niemczech, bo przez to konsumpcya wódki się zwiększyła, a konsumpcya wina zmniejszyła. Jednakowoż choć zgadza się na podwyższenie podatku, to nie może przystać na sposób proponowany w projekcie; będzie on zatem głosował za obradami w komisji.

Poseł **Rickert** (wolnomyślny) zwróciwszy uwagę na niedogodności powstałe w konstytucyjnej komisji występuje przeciw ministrowi dr. Scholzowi. Widzi on w przemówieniu ministra osobiste zarzuty, które zwykłe mówcy parlamentu pomijają. Dowodem tego ma być wypadek przeciwko tym, którzy założyli „Freisinnige Zeit.“ Powinienby minister zwrócić baczność na gazety rządowe, w którychby ogłaszane bywały artykuły nie za pieniądze prywatne, ale za publiczne.

(Słusznie z ław prawicy.)

Tak np. drukują za nie wszystkie mowy ministrów i rozsyłają do pism prowincjonalnych. Nie może mówca przyznać konieczności prawa i to jeszcze tak nagły konieczności. Stronnictwo wolnomyślne chce by potrzeby prawa udowodniono liczbami a nie frazesami. Nie wiezy mówca słowom ministra, a myśli, że w kraju znajduje się jeszcze wielu niewiernych w tej mierze. — Kontyngensowanie gorzeli? zdaje mu się szkodliwym, bo na niem zyskuje tylko szlachta niemiecka. — Co do umoralnienia ludu są zapatrywania rządu piękne, ale przeprowadzone być nie mogą. Ludność wiejskiej wódki konieczność jest potrzebna; dochody jej bowiem są za małe; nadto gra w tej mierze wielką rolę klimat. — Dalej polemizując mówca przeciw stronnictwu narodowo-liberalnemu, a szczególnie przeciw posłowi Oechelhäuserowi, przywodzi z dawniejszych mów posłów narodowo-liberalnych miejsca, które uwidoczniają, że zapatrywania ich na dochody i rozchody państwa były dawniej zupełnie od obecnych odmienne.

Rząd powiada, że prawo projektowane pomódz ma gminom. Ale pytam, jakim gminom dochody z prawa tego udzielone być mają? Niech rząd na pytanie to odpowie. — Potrzeby prawa dotychczas wcale nie umotywowano; smutnymi były podane przez ministra motywy. Czyż pan minister nie ma żadnego współczucia dla nędzy i biednych rodzin; te przecież składają się na gminy

(Naturalnie z ław wolnomyślnych.)

97 procent ludności cierpieć będzie pod temi podatkami. Żądamy pewnych liczb i gruntownego programu.

(Śmiechy na ławach konserwatystów.)

Węć panowie potrzeby klas uboższych tak znają, że się z nich śmieją.

(Wołanie z ław prawicy: Niedorzeczność.)

Mówiłem o nędzy klas uboższych, a jeden z panów woła: „niedorzeczność;“ ja utrzymuję, że pan ten jest ignorantem.

(Marszałek wzywa mówcę do porządku.)

Tak! twierdzę, że pan ten wcale nie zna stosunków biednych klas społeczeństwa. — Zresztą i sami ci panowie, którzy zezwolić chcą na podatek ten, nie wiedzą właściwie, na co dochody z niego przeznaczone być mają. — Rząd pruski rzekomo ma być zagrożony bankructwem, ale nie wszystkie państwa mają równie dobry stan finansów, jak Prusy. Z tych wszystkich przyczyn prawa tego nie można przyjąć.

Dr. **Buhl** (narodowy liberal) broni przeciw zarzutom preopinanta stronnictwo narodowo-liberalne; przytem chce swe dowody poprzeć odczytaniem mowy, mianych dawniej przez członków tego stronnictwa.

Poseł Rickert na głos woła, że mówca tylko krótkie cząsteczki z mów przytacza; podaje zatem poseł Rickert mówcy odnośne mowy do odczytania; tenże ich jednakowoż nie przyjmuje.

Dla spójniejszej pory zamknięto na tem dyskusyą; osobście zabrali jeszcze głos posłowie Hartmann, Richter, Osten, Buhl, Rickert i inni.

Sprzeczne prądy.

Przed niedawnym bardzo czasem poświęciliśmy powyższemu przedmiotowi kilka słów uwagi pod wrażeniem z jednej strony broszury Jana hr. Zamoyskiego, zatytułowanej *Russie - Pologne*, pod wrażeniem dalej rozumowań niektórych pism rosyjskich nad ostatnią mową p. Józefa Kościelskiego w izbie panów sejmu pruskiego.

Wracamy ponownie do tego przedmiotu ze względu na nowy materiał, jaki przybywa i obowiązek naszej publiczystycznej uwagi wywołuje.

Broszura hr. Zamoyskiego stanowi tu znów samą naturą rzeczy punkt wyjścia, ponieważ przeciw niej głównie zwracają się wszelkie zdania przeciwnego kierunku.

Elaborat hr. Zamoyskiego oczekuje zbawienych dla narodu polskiego skutków po zmianie, jaka prędzej czy później nastąpi, nastąpić powinna w obecnym systemie rządu rosyjskiego, który jest równie według niego szkodliwym dla Rosyi jak dla Polski.

Przystąpią, do której hr. Zamoyski w swój broszurze steruje, jest po prostu powrót do stanu przedistopadowego, do przywrócenia stosunków i rzeczy z roku 1815.

„Ten stan rzeczy“, mówi autor w jednym z ustępów swjej broszury, „nie przestał nigdy istnieć legalnie (to jest stan rzeczy z roku 1815). Ze stanowiska prawnego, tworzy on zawsze podstawą zasadę między Rosyą a Polską. Prawnicy przypuszczają, że pewna praktyka polegająca jedynie na zwyczajnym może być zniesiona przez proste przedawnienie. Prawo jednakże pisane a nadewszystko prawo konstytucyjne, powinno być chyba zniesione formalnie. Nie ma więc wątpliwości że wydano wiele dekretów, wiele postanowień w zamiarze zruśfikowania Polski Kongresowej i zrobienia z niej zwyczajnej prowincyi nadwiślańskiej, bez innych praw i przywilejów, aniżeli inne prowincye państwa. Jeżeli się je-

dnakże przebiegnie całość owego prawodawstwa pod tym względem, jest się uderzonym niekonsekwencyą, duchem niepewności, wahaniem, jakie odśladnia. Czuje się, że w umyśle monarchów, którzy podpisywali te rozporządzenia, chodziło o stan rzeczy przeważnie tymczasowej. Żadne z owych rozporządzeń cokolwiekby nie miało charakteru uroczystości, nieodwołalności, jaką car Aleksander I zamierzył sobie nadać dziełu swemu w roku 1815. Żadne z owych rozporządzeń nadewszystko nie przybrało form konstytucyjnego aktu i nie oświadczyło, że Królestwo polskie przestało istnieć. Nic więc nie byłoby prostszego jak wprowadzić znów w obowiązujące znaczenie instytucje, które formalnie nigdy nie zostały zniesione. Wystarczyłoby kilka zmian, których praktykę odśladnia oddawała konieczność. Główną rzeczą byłoby, aby car Aleksander przybył osobiście do Warszawy, kazał się ukoronować na króla polskiego i zagał osobiście posiedzenia sejmowe.

„Dualizm byłby w ten sposób ustanowiony pod egidą monarchy równie dobrochętnej, jak światłej. Cesarz-król kazałby się reprezentować w Warszawie przez wicekróla. Ministrowie jednakże byłiby mianowani wprost przezeń na przedstawienie wicekróla, któryby ostatecznie pełnił przedewszystkiem obowiązki pierwszego ministra. Sejm warszawski byłby wybierany bezpośrednio przez krajową ludność i stałby się dla niej widomym paladum konstytucyjnych swobód.

„Wolność wyznania, wolność nauczania, wolność prasy, powinny być zareczona Polakom Księstwa Warszawskiego, jak wszystkim obywatelom carstwa. Takim jest w głównym zarysie duch konstytucyjny przeznaczonej pogodzić Polaków z Rosyą. Podjęta całkiem naturalnie w duchu odpowiednim nowoczesnym wyobrażeniem, uwzględniałyby wszelkie prawa, godziłyby tradycje przeszłości z wymaganiami teraźniejszości.“

Nie będziemy się zastanawiali nad kwestyą, o ile Rosya wśród obecnego położenia rzeczy a wśród obecnie panujących prądów, jest zdolną pojąć i zrozumieć podobny program, zrywający tak radykalnie z dwudziestoletnią już jej przeszłością praktyką w Polsce.

Natomiast ciekawą postawienie rzeczy, jak autor broszury w uznaniu godnej chęci przeprowadzenia swego programu, starał się go zakomunikować różnym wpływowym w obec rządu i dworu rosyjskiego osobistościom.

Kołał swego czasu w tym względzie do generał-gubernatora Albiedyńskiego; starał się zapoznać z nim w Kopenhadze ks. Waldemara duńskiego.

Wszędzie jednakże spotykał się z trudnościami i obawami nie wypływającymi tyle z samej rzeczy, ile raczej z prawdopodobnych niebezpieczeństw, jakieby ztąd wyniknąć mogły dla koncesyjnej w obec żywiołu polskiego Rosyi ze strony przemożnego teutońskiego sąsiada. To też jednakże uważa autor za obowiązek i potrzebę polityczną Rosyi wymanipulować się z pod tyle ciężarnej jej groźby ewentualnościami sarmatikusowego elaboratu następstwami.

A jako pierwszy warunek możności takowej emancypacji przedstawia autor zgodę czy kompromis powyższy między Rosyą a Polską.

Rozpisał się umyślnie nieco szerzej niż dotąd o broszurze hr. Zamoyskiego, ponieważ właściwa jej treść i program nigdzie dotąd nie dośledzić się obszerniejszego rozbioru i bliższego zastanowienia, następnie dla tego że myśl jej zasadnicza spotyka się z poważnym objawem protestu, którego organem, rzecz dziwna, robi się na ten raz jeden z najwięcej rozpowszechnionych dzienników rosyjskich. Organem tym są „Petersburskie Nowoje Wremia.“

Pozostanie dla nas rzeczą zagadkową co właściwie mogło spowodować dziennik rosyjski do otwierania swych łamów, nie wiadomo nam czy prawdziwemu, czy istniejącemu tylko w wyobraźni Polakowi, który występując bezimiennie jako dawny mieszkaniec Warszawy wypowiada protest przeciw broszurze hr. Zamoyskiego, a biorąc za punkt wyjścia mowę p. Kościelskiego z tego stanowiska, z jakiego ją sobie tłumaczyli dzienniki rosyjskie, przemawia za złaniem się Polski „z owym państwem, z któremi ją łączy cywilizacya dziesięciowiekowa.“

O ile można wnosić z komentarza, jaki do owego listu bezimiennego korespondenta swego dołączają „Nowoje Wremia“, starał się tenże uzasadnić swoje przeciwnie stanowisku hr. Zamoyskiego zapatrywania szeregiem rozmaitych nadużyć i środków ucisku, jakimi się Rosya przeciw społeczeństwu polskiemu posługuje.

Otóż pojmujemy bardzo, że system obecny rządu rosyjskiego w Polsce nie jest naturalnie po temu, aby był w stanie wywołać zadowolenie ze strony ludności miejscowej, aby nie był w stanie wręcz przeciwnie wywołać rozdrażnienia i oburzenia wszystkich, którzy skutki jego i dokuczliwość codziennie w dziedzinie ducha i ciała odczuwają.

Jeżeliby miało być jednakże prawdą, co „Nowoje Wremia“ w komentarzu swym piszą, że bezimienny list dawnego mieszkańca Warszawy mówi z tego powodu o ogólnej chęci mieszkańców Królestwa Polskiego zlania się z państwem zachodniej cywilizacyi, jeżeli nadewszystko mówi o słuszności podobnej aspiracyi, natenczas niechaj nam będzie wolno wypowiedzieć zdanie, że bajejczny, czy prawdziwy korespondent petersburskiego dziennika przemawiał chyba tylko za siebie samego a nie za ogół.

Bez wątpienia powtarzamy, nie może żaden uczywy, godność swą narodową i osobistą szanujący Polak być zadowolonym z systemu rosyjskiego. Niezadowolnienie to jednakże nie starczy, aby go uczynić pobopnym do wyciągania rąk ku systemowi i polityce, która ostatnimi czasy uwydatnia się na całej Europie, na całym świecie cywilizowany takimi środkami, jakie zapisuje kronika tak zwanego antypolskiego prawodawstwa w Prusach.

Według naszego przekonania jeżeli są, jeśli być nawet powinny w społeczeństwie naszym rozmaite, różnego rodzaju prądy, nie wolno im nigdy posuwać się tak daleko, aby autorowie ich i inicjatorowie zapominali, co winni swemu charakterowi polskiemu, co winni względem narodowej godności.

Wiadomości urzędowe.

Nauczyciel wyższy przy gimnazjum króla Wilhelma w Magdeburgu Jan Maenns mianowany został profesorem.

Korespondencye Dziennika Poznańskiego.

Wrocław, 25 maja.

(Poszukiwana co do dziei języka ojczystego polskiego.)

Pod taką rubryką czytamy w dzisiejszym numerze tutejszej „Schles. Volks Ztg.“:

„Obecnie odbywają się, jak się dowiadujemy, w publicznych szkołach ludowych obwodu rejencyjnego wrocławskiego, włącznie miasta stołecznego prowincyi, poszukiwania co do dzieci o języku ojczystym polskim, mianowicie zaś w tym spisie mającym być wykonany winny być oznaczone: powiat, miejsce szkoły, wyznaniowy charakter szkoły, liczba nauczycieli, ogólna liczba dzieci, liczba protestanckich, katolickich i żydowskich uczniów, a nakoniec ile z nich jest języka ojczystego polskiego.

„W miejskich szkołach elementarnych miasta Wrocławia jako dzień obliczenia postanowiony jest dzień 1 maja.

„Powód do téj sprawy dla niewtajemniczonego nie jasny. Widocznie chodzi tu o próbę udowodnienia skarg w ostatnim czasie podniesionych co do wyparcia żywiołu niemieckiego w wschodnich prowincjach przez Polaków. Albo czy chodzi może o zarządzenie wypracowania nowego prawa polskiego dla — obwodu rejencyjnego wrocławskiego?!

„Rzecz, jak się zdaje, nagła, bo żądają owych sprawozdań w przeciągu trzech dni.“

Ta sama gazeta donosi, że w dzień konsekracyi ks. arcybiskupa Dindera, aby zapobiedz możliwemu wypadkom z powodu zbyt licznych tłumów ciekawych, księści katedralni od 8 godziny ma zostać zamkniętym i odtąd tylko dla biorących udział być zastępnym.

Wilno, 21 maja.

(Biblioteka publiczna i muzeum. — Księgarnie w Wilnie, Mińsku i Kownie.)

Ruch literacki na Litwie dzisiaj zupełnie nie istnieje; smutny ten fakt w którejś z poprzednich naszych korespondencyi zaznaczyliśmy już. Rząd dopił celu swego znakomiciej niż się spodziewano. Bo Wilno nie tylko nie posiada już żadnego literata, brak tu jest nawet zwykłych ludzi piszących, którzyby zechcieli raz do roku przysłać parę korespondencyi do którego z dzienników krajowych. Korespondent wasz z powodującego czuje dokoła siebie próżnię, niczem niezapełnioną, a tem bardziej bolesną, że nie tak dawno jeszcze cały ruch literacki polski skupiał się w starym grodzie Giedymina. Zdałoby się tak niedawno jeszcze w murach naszych i wśród nas przebywało tylu potentatów ducha, a gdzie dziś są oni? Władysław Syrokomla i paru innych spoczywa na Rosie, inni dokonali tułaczego żywota na obczyźnie, a nędzne rozbitki znalazły się na bruku warszawskim.

Równocześnie jak uniwersytet wileński przestał istnieć, a prześladowania wzmożły się, życie intelektualne poczęło przygasać, aż wreszcie zagaśło zupełnie. Czy na zawsze? — nie chcielibyśmy wierzyć temu. Rozstać się z tą myślą, że już Wilno nie ożyje i nie będzie tem, czem było dawniej, byłoby to samobójstwem duchowym.

Z zabytków po uniwersytecie pozostała w mieście naszym biblioteka publiczna i obserwatorium, założone jeszcze przez sławnego uczonego naszego Kołłątaja. Obserwatorium przez długie lata istniało jeszcze, chociaż mały z tego był pożytek dla Wilna. Wreszcie pożar przed laty trzema dokonał dzieła i odtąd obserwatorium zostało zniszczone.

Biblioteka publiczna jest obecnie prowadzoną przez „generała“ (rzeczywistego radcę stanu) Gołowackiego, byłego kanonika unickiego kapituły lwowskiej. Pan Gołowacki widocznie rozniżył się za młodu ze swem położeniem, objęciem karierę duchowną. Przekonał się o tem zapóźno, lecz zrzucił ze siebie sukienkę duchowną i został... generałem cywilnym. Zaszczyty i ordery, a wreszcie spora pensyja dyrektora biblioteki lepiej zasmakowały panu Gołowackiemu, aniżeli skromne stanowisko kanonika unickiego.

Biblioteka publiczna mieści się w dawnym gmachu uniwersyteckim, zajmując kilka pięter, włącznie z salą, w której mieściło się przedtem obserwatorium. Księgozbiór wileński, pomimo wielkiej obfitości dzieł wszelkiego rodzaju, białych kruków nie posiada wcale. Przedewszystkiem co tylko było lepszego pospieszono wynieść do Petersburga, resztę zabrano do Kijowa dla uniwersytetu św. Włodzimierza, a tu pozostały same śmiecie, nie mające wartości. Rządco chyba coś się znajdzie wśród szpargałów i to dzięki właśnie temu, że nie dostrzeżono przedtem.

Biblioteka jest otwartą dla publiczności, a osobna sala przeznaczona dla pracujących. Na utrzymanie tego księgozbioru skarb łoży bardzo nie wiele, więc też kompletowanie nowymi dziełami nie jest dostateczne.

Przy bibliotece istnieje muzeum, założone niedługo przez hr. Tyzenhauza, który prócz bogatych zbiorów, na utrzymanie muzeum ofiarował znaczny kapitał. To co spotkało bibliotekę, w jednakowym stopniu dotknęło muzeum. Cenniejsze zabytki starodawne zostały wywiezione do Petersburga, a na ich miejsce porozkładano późniejsze wykopaliska, nie przedstawiające żadnej osobliwości, ani też tem bardziej wartości. Lecz za to, jakże doskonale można napawać się widokiem portretów takich znakomitości, zasłużonych dla Litwy, jak sławny Siemaszko, b. arcybiskup unicki, który przeszedł na prawosławie, a następnie nawrócił całą Litwę. Siemaszki, oglądamy tutaj aż dwa portrety, najprzód jako kanonika unickiego z miną bogobojną i powabną, zaś na drugim portrecie przedstawiono go z ogromną brodą w stroju duchownego prawosławnego z wyrazem twarzy, który wzbudza w widzu postrach niezem niepokonywany. Dalej rozwieszono na ścianach portrety wielu innych dostojników kościoła prawosławnego i takich ludzi zasłużonych dla naszego kraju, jak Murawiew...

Odbiegłszy jednak od rzeczy. Przedewszystkiem mieliśmy zamiar w dzisiejszej korespondencyi naszej pomówić o ruchu księgarskim, tak ściśle mającym związek z ruchem intelektualnym. W Wilnie, po zamknięciu przez władze rządowe księgarni pani Elizy Orzeszkowej, pozostała jedyna księgarnia rzeczywicie polska pana Zawadzkiego. Księgarnia ta od lat paru przestała nawet wydawać książki do nabożeństwa i senniki, tyle popłatne. Widocznie okoliczności były tego rodzaju, że musiano ograniczyć się jedynie na sprzedaż książek, wydawanych w Warszawie. Oprócz księgarni Zawadzkiego jest jeszcze parę księgarni żydowskich, które również posiadają na sprzedaż książki polskie dawnych wydań. Księgarnia Ana, z którą wiąże się tyle świetnych tradycji, została zniszczoną przez pożar.

Z kolei Mińsk litewski i Kowno posiadają po dwie księgarnie polskie. W Mińsku litewskim księgarnia pani Zofii Sawickiej nawet próbowała szczęścia na polu wydawniczym. Przed laty czterema pani Sawicka wydała własnym nakładem powieść J. I. Kraszewskiego pod t. „Dwa Bogi — dwie drogi“, nawiasem mówiąc bardzo słabą. Niefortunny ten występ ostudził szlachetny zapal pani Sawickiej. Po roku jednakże wydała jeszcze zbiorek powiastek dla dzieci, napisanych przez mińskie autorki, z ilustracyami niższej wszelkiej krytyki, układu i rysunku jej męża, pana Adolfa Sawickiego, malarza. Księgarnia pani Sawickiej w Mińsku istnieje od lat dawnych; przedtem była własnością p. Adama Walickiego,

...y, niegdyś współredaktora „Kuryera warszaw-
...
Druka księgarnia polska istnieje w Mińsku od lat
... i należy do pana Godlewskiego, urzędnika kole-
... Księgarnia ta, prowadzona przez człowieka, nie
... dobrze rzeczy, a oddanego pracy biurowej, nie
... żadnego znaczenia donioślejszego.
W Kownie przedewszystkiem na pierwszym planie
... księgarnia firmy wileńskiej Zawadzkiego. To cośmy
... zieleń już o księgarni wileńskiej pana Zawadzkiego,
... się zastosować w zupełności do filii jego kowień-
... . Taż opieszałość w dostarczaniu nowości, brak kom-
... dzieł treści poważnej itp.
Za rządów generała Baranowa, gubernatora kowień-
... , pannie Tarnowskiej udało się otrzymać zezwole-
... na założenie w Kownie drugiej księgarni polskiej.
... księgarnia ta na razie prowadzona należyście, dzisiaj jest
... stanie godnym politowania. Brak dostatecznych środ-
... materyalnych, nie dość energii, — oto powody, dla
... ych księgarnia panny Tarnowskiej nie może odpo-
... wnie stanąć.
Jeżeli dodamy, że w żadnym z miast powiatowych
... Litwie nie ma ani jednej księgarni polskiej, będziemy
... ich pojęcie, w jaki to sposób ogół nasz interesuje się
... iem piśmiennictwa ojczyźnego. A jednak... pozosta-
... my to do przyszłej korespondencji.

Wiedeń, 24 maja.

Wojna celna z Rumunią. — Program prac parlamentarnych;
... zmiiany w składzie urzędników w namiestnictwie w Pra-
... (dziej i Lwowie).

(rs.) Wojna celna pomiędzy Austrią a Rumunią już
... obu stron wypowiedziana. Izba poselska w Bukareszcie
... z t. z. taryfę autonomiczną celną, która na wyroby
... przemysłu dowożone z Austro-Węgier nakłada cła. równa-
... się zupełnej prohibicji dwozo austro-węgierskiego.
... iplacując pięknem za nadobne ogłaszają dziś rządy au-
... tryacki i węgierski rozporządzenia, mocą których cła
... produktu rumuńskiego znacznie zostały podwyższone.
(Artykuł III ustawy celnej z r. 1882 nadaje rządo-
... prawo podwyższenia cła w drodze rozporządzenia w
... bec tych państw, które dowóz austriacki osobnemi u-
... stawami utrudniają.)

Podwyższenie to dotyczy głównie zboża i wszelkich
... dów rolnych a w ogóle wszystkiego co tylko Rumu-
... do Austro-Węgier dowożi. O wysokości cła dadzą
... wyobrażenie następujące przykłady:

Wszelkie zboża i rośliny strączkowe opłacają 3 zlr.
... , tj. 6 marek od 100 kilogramów czyli 60 marek
... tony, świnie 12 zlr. czyli 24 mr. od sztuki, masło,
... , smalec i mięso świeże opłaca się 25 zlr. złotem
... 100 kilogr. itd.

Rząd węgierski publikuje jeszcze dwa dodatkowe
... rozporządzenia, z których pierwsze ze względu na phy-
... kserę zabrania dwozo jarzyn, owoców i roślin z Rumu-
... , drugie z przyczyn sanitarno-weterynaryjnych zabrania
... dwozo prosiat, owiec, jagniąt i kóz.

Deputacyi pewnego stowarzyszenia przemysłowców
... omagających się od rządu, aby wszedł w pertraktacje
... rzędem rumuńskim o przedłużenie stanu dotychczasowe-
... go o sześć tygodni, aby wszelkie obstanki dawniej
... pcyjonne mogły być dostarczone, odpowiedział radca
... ministeryalny Kalchberg, że rząd austriacki żadnego kro-
... w tym względzie poczynić nie może. Rząd tutejszy
... tylko taką zastępuje praktykę, że wszelkie przedmioty
... podlegające od 1 czerwca wyższemu cłom i wtedy jeszcze
... na dawniejsze cła wpuści, jeżeli przed 31 maja już będą
... w drodze; rządowi rumuńskiemu wolno czynić to samo
... też nie.

Rozpoczyna się tedy walka, o której słusznie po-
... wiedzieć można duobus litigantibus tertius
... gaudet.

Wczoraj odbyła się ekspertyza w sprawie cła na
... naftę, o której relacją obszerniejszą jednakże do następ-
... nego listu oddżę muszę.

W kołach parlamentarnych uchodzi za pewnik, że
... sesja nie potrwa dłużej jak do Zielonych Świątek. Pan
... Smolka słusznie się obawia, że nie zdołałby po Świąt-
... kach zebrać kompletu. Rada państwa przed rozpoczę-
... ciem ferii ma uchwalić ustawę o zabezpieczeniu robotni-
... ków na wypadek kalectwa, nowelę celną i ustawę prze-
... ciwko socyalistom.

Na ostatnim posiedzeniu izby poselskiej odbyło się
... pierwsze czytanie projektu rządowego co do zmian w
... składzie urzędników namiestnictwa w Pradze i Lwowie.
... Wedle projektu tego ma być przy wymienionych nami-
... stnictwach dla zastępstwa namiestnika utworzoną posadę
... wiceprezydenta namiestnictwa z dodatkiem 1000 zlr. do
... pensyi i zaliczeniem do czwartej klasy rangi, oprócz tego
... ma być radca dworu; dotychczas pełnił funkcje wice-
... prezydenta radca dworu zaliczony do piątej klasy; za-
... tem zmiana obecna znaczy podwyższenie wiceprezesa na-
... miestnictwa w randze i pensyi.

Płowdiw, 17 maja.

(Stosunki miejscowe.)

Wewnętrzny stan Bułgarii tak ściśle jest związany
... z zewnętrznymi jej sprawami i z interesem wielu mo-
... carstw, że jak oto z jednej strony kwestya rumelijska,
... trzyma w szachu całą Europę od pół roku, tak z dru-
... giej charakter, dążność i różnice obu istniejących tu
... partyi politycznych określają nie żadne zasady i opinie
... społeczne, lecz po prostu stosunek ich do tych mocarstw
... i stanowisko względnie do ich interesów. Pytanie — czy
... ma być przecięcia droga Rosji do Carogrodu i zniszczeniu
... jej — wpływ w Bułgarii, czy nie — jest decydującą rek-
... tywą polityki tak dla Europy, Rosji jak bułgarskich
... stronnictw politycznych. Konserwatyści pragną utrzymania
... tego wpływu, liberały — nie. Gdy ostatnia konferen-
... cja stambulska, zmieniając ugodę księcia bułgarskiego
... z sultanem, ułożyła modus vivendi dla Rumelii, to cho-
... ciał dzięki Rosji i ustępstwom dla niej pokojowym Eu-
... ropy, sprawa zjednoczenia obu Bułgarii została załatwio-
... ną w trzech czwartych po myśli Rosji — to jednak stało
... się również rzeczą widoczną, że sprawa na tem się za-
... kończyła, bo książę Aleksander i dzisiejszy rząd Kara-
... welowa nigdy się dobrowolnie nie zgodzą na ustalenie
... w ich wpływ Rosji i zrobieńcia z Bułgarii etapu dla Rosji do
... Bosforu. Rosya będzie dopóty pchała rzeczy do ostatecz-
... ności, dopóki nie obali tego rządu bądź za pomocą we-
... wnętrzną w Bułgarii opozycyi, rodmuchując zarzewia
... położonego tu przez nią ognia aż do płomienia rewolu-
... cyjnego, albo przez zewnętrzne zawikłania i choćby w
... danym razie przez wojnę. Dopóki istniał tu stan obłą-
...żenia, dopóty Rosya nie mogła użyć tu swoich środków
... podżegawczych, ani też zasilać przez nią żywioły opo-
... zycyjne nie śmiały głowy podnieść. Lecz stan obłą-
...żenie musiano wcześniej lub później znieść, bo naród domagał
... się zwolnienia Narodnego Sobranja (Sejmu), a
... wybory przecież nie mogły odbywać się pod bagnetem.
... Zaledwo jednak przywrócić stan normalny, natych-
... mającej na celu skompromitowanie księcia, obalenie go
... wraz z rządem, dzisiejszym i przywrócenie utraconego tu sta-
... nowiska Rosji bądź przez utworzenie rządu posłuszne-

go jej skinieniom, bądź przywołaniem okupacyi wojsk ro-
... syjskich. Oprócz nieustającej agitacyi przez agen-
... tów i broszury, użyto ku temu celowi 4 środki: wypra-
... wianie adresów wiernopoddanych do Petersburga, za-
... kładanie dzienników opozycyjnych, demonstracje przeciw
... księciu i Karawelawowi w terezniejszych ich podróży po
... kraju i nareszcie mityngi wyborcze.

O pierwszym z tych środków pisałem w poprzednim
... liście: komponowano notę adresów jeszcze podczas obłą-
...żenia, ale w tajemnicy; teraz czynić to zaczęto jawnie
... i z wielką jak zwykle w takich razach łatwością.

Gorączka dziennikarstwa przechodzi wszelkie wyo-
... brażenie. Nie mniej 48 od zniesienia stanu obłą-
...żenia, dzienniki zaczęły wyrastać jak grzyby po deszczu, oczy-
... wiście barwy konserwatywnej, bo liberały trzymając z
... rządem, wydawali je dawniej. Tak, oprócz pomniejszych
... pism zaczęto wydawać w Zofii „Światlina“ (wpierw dzien-
... nik „Sredec“, a w Płowdiwie: „Prawda“, „Wreme“,
... „Orient“ itd. Na pierwszy rzut oka możnaby pomyśleć,
... że takiego mnóstwa dzienników najwięcej potrzebę czy-
... tająca publiczność. Bynajmniej. Najczęściej każdy z
... tych dzienników wychodzi tylko dwa razy na tydzień,
... a często jeden wydawca wydaje dwa dzienniki jednej
... barwy i jednego programu. Czyni się tak dla tego, aby
... się wydawała wszechpotęga prasy, aby świat wiedział
... jak zgodnie wiele dzienników objawia jedne i te same
... przekonania, jedne i te same potrzeby. Dzienniki te
... nie są wcale podobne do innych, wychodzących w Euro-
...pie. Założone w jednym ogólnym celu, bez żadnych
... kapitałów, na czas walki chwilowej, oprócz małych
... paru depesz „Havasa“, nie mają one żadnych innych
... rubryk (z małym wyjątkiem rubryki spraw ekono-
... micznych w „Prawdzie“), ani feletonu, ani kroniki, ani
... korespondencyi zagranicznych, ani wiadomości literackich,
... jeno od początku do końca filipika przeciw księciu i
... rządowi namiętna, porywcza, wyzywająca.

Jako wzór charakteryzujący dążność tych dzien-
... ników i obecną sytuację, przytoczę parę ustępów.

I tak n. p. dziennik „Wreme“ pisze pod datą 3
... maja:

„Kiedy powołano księcia bułgarskiego do Wschod-
... niej Rumelii, nikt nie przypuszczał, aby miał się
... stać tureckim gubernatorem i wszedł w tajemne kon-
... szachty z Turkami, celem rozkawałkowania naszej pro-
... wincy. Czyż Bułgar mógł przypuścić, aby władza ko-
... rony bułgarskiej upadła tak nisko, że nie tylko zostanie
... urzędnikiem sułtańskim, ale że ma kawał kraju odstą-
... pić! Gdyby ktokolwiek był pomyślał tylko o tem, lud
... by go był porwał na kawałki. A teraz, po tylu święt-
... nych zwycięstwach, po tylu ofiarach pieniężnych, znaj-
... dują się ludzie, którzy gloryfikują sprawców tego hanie-
... bnego czynu.“

Prawie jednocześnie „Światlina“ zofijska taki zamie-
... ściła artykuł:

„Dowiedziemy się, że rumelijski generał-guberna-
... tor, wiadomy Batenberg, który, jak wiadomo, podróżuje
... obecnie po wschodniej Rumelii w celach czysto agitacy-
... jnych gwoi mających się tam dokonać wyborów, zażądał,
... aby mu przysłano z Zofii trzy tysiące napoleondorów,
... widocznie dla tego samego celu. Nie wiemy, czy te
... pieniądze istotnie zostaną wysłane ze skarbca zofijskiego
... dla terezniejszego rumelijskiego generał-gubernatora. W
... każdym razie książę bułgarski, który podług konstytucyi
... ma zwierzchniczy nadzór nad rządami księstwa, ma obo-
... wiązek zwrócenia uwagi rządu na tak dziwaczny prośbę
... generał-gubernatora i temu ostatniemu dać kategorycznie
... do zrozumienia, że ani księstwo bułgarskie, ani bułgar-
... skie księżęce kasy lub banki nie są założone na to, aby
... zaspakajać zachcianki takich ludzi, jak dzisiejszy rume-
... lijski generał-gubernator, albo ułatwiać jego agitacyjne
... wędrówki po udręconej prowincyi i jego turecki prze-
... pych, obliczony tylko wyłącznie na otumanienie prostego
... ludu.“

Dziennik zaś „Prawda“ pisze w ostatnim swym nu-
... merze:

„Podczas ostatniej swojej wycieczki do Stenimacho
... nasz główny zarządca zapewniał tamtejszych Greków,
... że ich język będzie uważany za jeden z oficjalnych ję-
... zyków w kraju. Tenże sam zarządca zapewniał ludność
... w Panagjuryszty, że zjednoczenie jest zupełne. Czemu
... wierzyć?“

W tym i podobnym guście pisze się ciągle, pisze się
... bez znużenia. We wszystkich państwach konstytucyj-
... nych (nie mówiąc już o absolutnych monarchiach), kry-
... tyka działań rządu jest nie tylko dozwolona, ale uznana
... za potrzebną; osoba jednak naczelnika rządu, czy panu-
... jąca, jako nieodpowiedzialna za czynności rządu, (która
... to odpowiedzialność włożona jest na ministrów), wolna
... też jest od wycieczek. Gdzie indziej obraza majestatu
... surowo jest karana. Tu nie istnieje specjalna ustawa,
... określająca istotę obrazy majestatu, ustawy tej prawie
... nie aplikuje rząd terezniejszy — powiadają na wyraźne
... żądania księcia, który nie uważa chwili obecnej za sto-
... sowną do rozniecania daleko większych jeszcze namię-
... tności.

To też opozycja, mając w ten sposób wolną drogę,
... korzysta z niej — jak widzieliśmy — bez pardonu i bez
... żadnego względu dla osoby księcia. Jak z dziennikami,
... tak samo rzecz się ma i z demonstracjami, urządzonemi
... z tytułu wizytacyi i objazdu Rumelii przez księcia w cha-
... rakterze mianowanego generalnego gubernatora. W mia-
... stach i wsiach, przez które on przejeżdża, urządzają mu
... owacje. Konserwatyści występują z kontredemonstracyami
... przeciw tym owacom, bądź przez powstrzymywanie ludno-
... ści od przyjęcia, bądź przez prowokujące napisy powi-
... talne, bądź przez okrzyki na cześć rządu rosyjskiego.
... Gdy w Klisurze stało się coś podobnego, książę nie
... przyjął przygotowanego tam dla niego śniadania i na-
... tychmiast ztamtąd wjechał.

Przestrzega on pilnie, aby w jego obecności z po-
... wodu przyjęcia jego wstrzymywali się partyzanci jego od
... represaliów na przeciwników. Za to też puszczane są
... wolne cugle tym represaliom przy agitacyach wyborczych
... i partya rządowo-liberalna wybornie słucha w tej mie-
... rze rady publicysty Stojanowa: aby rząd pozostawił zu-
... pełną wolność działania ludowi do walki — jak on się
... wyraża — uczciwości z nikczemnością i przedajnością,
... czystego z nieczystym.

Wybory — jak wiadomo — naznaczone są na dzień
... św. Cyryla i Metodego, t. j. 11 maja st. st., a uzupeł-
... niawca na 18 maja. W wielu miejscowościach już się
... odbyły i wciąż się odbywają zgromadzenia przedwybor-
... cze, które tu tak samo nazywają mityngami jak wszelkie
... inne niewyborcze mityngi. Ponieważ wybory obecnie do-
... konywają się tylko w południowej Bułgarii (Rumelii),
... a w północnej jeszcze istnieje dawniejszy okres wybor-
...czy, przeto w tej ostatniej odbywają się mityngi niewy-
... borcze, lecz urządzane przez konserwatystów i zankowi-
... stów dla objawiania nieufności rządowi. Partya rządowa
... oczywiście zmuszona jest przez to również urządać
... kontrmityngi dla sparaliżowania rezolucyi wrogich rzą-
... dowi. Bywa tak, że jedni urządzają w jednych miej-
... scowościach (miastach lub wsiach), drudzy w drugich,
... ale zdarza się i tak, że konserwatyści zwolują mityng
... dla wyrażenia nieufności rządowi, a przybywają liberali,
... rozpędzają stronników konserwatywnych i na zawładnie-

tym placu boju urządzają swój własny mityng i wotują
... zaufanie dla rządu.

Podaję wzór rezolucyi jednych i drugich.

I tak np. antyrządowa:
„Plewna, 27 kwietnia 1886 r. Do Jego Wysokości
... bułgarskiego księcia Aleksandra, kopie do ministra pre-
... zydenta i Cankowa.

„Jesteśmy upoważnieni do przesłania Waszej Wyso-
... kości co następuje: Dziś 27 kwietnia 1886 r. obywatele
... plewniejszy w liczbie 1000 osób zgromadzeni na mityngu
... w szkole św. Mikołaja dla obrad nad wspólnemi ciałem
... narodowi prawami, po dyskusjach i zważywszy, że dzie-
... siejszy stan kraju jest zgubny i nie do zniesienia i że
... poniesione dotąd przez naród olbrzymie ofiary pozostały
... bez żadnej korzyści, postanowiliśmy jednomyślnie: 1) po-
... tępimy rząd terezniejszy, który swą zaborczą dla na-
... rodu polityką i karygodną działalnością zniweczył kon-
... stytucyę, sponiewierał i zdeptał wszelkie prawa kraju,
... zerwał święte węzły łączące nas z naszą zbawicielką
... i opiekunką Rosyą, zawarł sojusz z wierzystymi naszymi
... wrogami i na ostateczne niebezpieczeństwo naraził przy-
... szłość i samo istnienie narodu i 2) prosimy Jego Wyso-
... kości księcia, aby zwrócił na to uwagę, tudzież jak naj-
... rychlej przedsięwziął środki tak celem usunięcia groźby
... ojczyźnie niebezpieczeństw, jako też dla przywróce-
... nia miłości i opieki Rosji względem wyzwolonej prze-
... nią Bułgarii. Upoważniamy wybrane przez nas prezy-
... dyum, by zakomunikowało telegraficznie rezolucyę Jego
... Wysokości księciu, panu Draganowi Cankowowi i prezy-
... dentowi ministrów p. Karawelowowi.

Przewodniczący B. Ch. Kostow itd.“

Ponieważ wszelkie tego rodzaju rezolucye były i są
... nie tylko w podobnym duchu, ale nawet tak samo do-
... słownie redagowane, widocznie więc, że jedna ręka kie-
... rowała temi mityngami, przypuszczając należy, że ręka
... Cankowa, wspomnianego w tych rezolucyach; a jeśli do
... wiadomości rządu podają się one, dla czego też przesy-
... łane bywają i na imię jego, który kieruje opozycyą prze-
... ciwrządową?

Rezolucye te ulegają natychmiast krytyce organów
... liberalnych, które nie omieszkują wykrzywać, że podane
... w niej cyfry ludności mityngującej są fałszowane.

Na urządzanych przez partyę rządowo-liberalną mi-
... tyngach rezolucye, chociaż są w jednym duchu redago-
... wane, ale nie bywają równobrzmiące. Widoczna więc,
... że ich nie przepisują z formularza, lecz piszą zaraz na
... miejscu po mityngu.

W Zofii za inicjatywą Cankowa zwołano do pewne-
... go domu prywatnego na mityng przełożonych cechów
... i niektórych kupców. Zgromadzenie było bardzo burzli-
... we; mówcy zarzucali Cankowowi, że nie oni są przeciw
... Rosji, lecz on był jej wrogiem, a dopiero teraz został
... przyjacielem. A kiedy zgromadzeni nie chcieli podpisy-
... wać rezolucyi przeciw rządowi, gospodarz domu, należą-
... cy do opozycjonistów, wraz z paru przyjaciółmi, zaczął
... ich wypędzać. Powstały kłótnie i walki, po uśmierzenu
... których, wybrano komisyę, mającą zwołać nowy mityng.
... Jakoż ten się odbył 27 kwietnia przy licznym udziale
... ludu, który przy okrzykach na cześć księcia i rządu,
... powiął następującą uchwałę:

„Dziś dnia 27 kwietnia 1886 roku obywatele sto-
... lecznego miasta Zofii w liczbie około pięciu tysięcy (5000)
... dusz, zgromadzeni na mityng przed cerkwią Zbawiciela
... (św. Spasa), dla obrad nad państwem i społecznymi
... sprawami, wybraliśmy prezydium kierujące obradami,
... składające się z panów: Wołczewa przewodniczącego i
... członków Bonczew, Cocew itd.

„Po mowach pp. Saranowa, Peszewa, Miszewa, Bon-
... czewa i Wołczewa przyjęto jednomyślnie następującą

Rezolucyę:

„W obec nieustających wicherzeń Dragana Cankowa
... i jego kłiki dla zniweczenia świętej sprawy narodowej —
... zjednoczenia północnej z południową Bułgarią;

„W obec brudnych zakusów na wolność i prawa
... narodu, widocznych na każdym kroku zdradzieckiej dila-
... talności Dragana Cankowa kłiki;

„Zważywszy, że wielu obywateli zofijskich, zwoly-
... wani pod różnemi pozorami od kilku dni z rządu przez
... Dragana Cankowa na prywatne zgromadzenia, przekonali
... się dowodnie, że tenże Cankow i jego przyjaciele dążą
... jedynie do tego, aby zaprzepaścić to wszystko, co jest
... najdroższemu i świętem dla każdego Bułgara;

1) Potępiamy zdradziecką czynność dr. Cankowa
... i jego towarzyszy, objawianą jawnie przeciw wol-
... ności i poczuciu narodu;

2) Wyrażamy całkowite zaufanie i chęć pod-
... trzymania dla rządu w dokonaniu świętej sprawy
... narodu: zjednoczenia północnej i południowej Buł-
... garii;

3) Upoważniamy prezydium do przesłania ni-
... niejszej rezolucyi Jego Wysokości ukochanemu na-
... szemu Gospodarzowi.“

W Płowdiwie mityng był zwołany na ubiegłą nie-
... dzielę przez konserwatystów. A ponieważ konserwatyści
... nie tailed się z tem, że będą mieli wszędzie w Tracji
... większość za sobą, a gdy z drugiej liberaliowie postano-
... wili być stanowczymi i niedopuszczili w stolicy do prote-
... stu, przeto już od samego świtu w niedzielę zaczęły
... krążyć po mieście zbrojne patrole piesze i konne. Około
... godziny dziesiątej plac przed mostem na Morcy zaczął
... zapełniać się tłumami ludu. Walka rozpoczęła się od
... śkandania z fiakra przejeżdżającego tamtędy niejakiemu
... Skumaninowa konserwatysty. Po poturbowaniu jeszcze
... paru osób wystąpił przed ludem z mową Pranczew,
... redaktor „Prawdy“, potępiając rząd i księcia. Bliżej
... stojący chcieli rzucić się na niego, ale Pranczew, wydo-
... bywszy rewolwer z kieszeni skierował lufę jego na
... otaczających i tak trzymając rewolwer, wciąż mówił, co-
...ając się.

Gdy komuś z obecnych udało się zabiedz mu z ty-
... łu i wyrwać rewolwer, tłum rzucił się na niego, obalił
... na ziemię i zaczął go bić maczugami. Skrwawionego i
... bezprzytomnie odniesiono do domu. Gdy jeszcze parę
... osób poturbowano, konserwatyści uciekli wшысьcy.

Oczywiście plac boju liberalni urządzili własny
... mityng, powołując na trybunę kilkunastu po kolei mów-
... ców. W mowach tych nazywano opozycjonistów zdrad-
... cami kraju, czarnymi duszami, zaprzędaniami itp., agi-
... tującymi dla własnej korzyści i dla posad; podnoszono
... też okoliczność, że zgromadzeni są przeciwnikami jeno
... despotycznego rządu rosyjskiego i jego narzędzi urzęd-
... ników i jenerałów, nie pragnąc ich knutowskich rządów,
... ale mają miłość dla narodu rosyjskiego i czują wdzię-
... czność dla biednego żołnierza — chłopka, który za Buł-
... garią przelewał krew swoją. Wyrażono zaufanie do
... księcia i rządu i powzięto następującą uchwałę:

„Dnia 4 maja 1886 r. obywatele miasta Płowdiwa
... i wieśniacy z okolicy w liczbie około 10,000 ludzi, zgro-
... madzeni na mityng, na placu przed Panai-Chanem, w
... skutek drukowanego wezwania, rozrzuconego po mieście
... dnia 3 bm. przez niektóre osoby; po wyborze biura kie-
... runia 3 obradami (przewodniczącą Nedelev, zastępcą
... Andonow, członkowie: Nojanowicz Ponczew itd.) i po
... wysłuchaniu mówców, postanowiliśmy:

1) Potępiamy zdradzieckie zabiegi byłych baszów-
... dyrektorów (tj. konserwatywnych dyrektorów wydziałów

pod rządami gubernatora Bogorydesa i Krestowicza) i ich
... przyjaciół, którzy dla osobistego interesu działają prze-
... ciw zjednoczeniu i dążą do sprzedania ojczyzny naszym
... tyranom.

2) Wyrażamy zupełne zaufanie do Jego Wysokości
... księcia i rządu jego, tudzież życzenie popierania go wszer-
... kiemi siłami ku dokonaniu do końca świętej sprawy
... zjednoczenia, będą gotowi ofiarować życie i mienie dla
... zwycięstwa tej sprawy.

3) Upoważniamy prezydium do zakomunikowania
... niniejszej rezolucyi Jego Wysokości księciu i rządowi je-
... go i do dania onęj największej jawności.“

Po czym triumfujące tłumy ludu z okrzykami: „Da
... żywyje Bułgaria — pozor na predatelite! Dolu czernia-
... te duszy!“ — przebiegały ulice miasta i tańczyły naro-
... dowe chore na placu przy Dżamii.

ZIEMIE POLSKIE.

(— Komisyja graniczna. —) Z Warszawy tele-
... grafują do „Polit. Corresp.“ iż na prośbę rządu rosyj-
... skiego ma zebrać się wkrótce międziana komisya celem
... dokładnego uregulowania linii granicznej
... pomiędzy powiatem biłgorajskim w Kró-
... łstwie Polskiem a jarosławskim powiatem w Gali-
... cyi, albowiem pomiędzy gminami obu tych powiatów
... wynikły zatargi co do prawa używalności błon, przyczem
... okazał się brak dokładnego oznaczenia linii granicznej.

NIEMCY.

* Berlin, 25 maja. (— Izba deputowanych —)
... kontynuowała na dzisiejszem posiedzeniu dalsze obrady
... nad kanałowym projektem w drugim czytaniu.

Posel Stötzel wystąpił gorąco za kanałem z
... Dortmundu do rzeki Ems, ponieważ kanał ten nie tylko
... poparłby interesa przemysłu, ale także i robotników.

Posel Olz em natomiast przeciwnym jest kanałowi,
... ponieważ zdaniem jego ani pod ekonomicznym ani pod
... finansowym względem nie zostały wyjaśnione dostatecz-
... nie korzyści, jakie takowy ma przynieść. Prusy nie są
... dość bogate, aby rzucały się na przedsięwzięcia, których
... korzyści są wątpliwe.

Minister Bötticher staje w obronie projektu
... kanałowego podnosząc, że nie dadzą się wprawdzie do-
... kładnie obliczyć materyalne korzyści z nowego kanału,
... ale nie ulega wątpliwości, że takowy się opocentuje.
... Gdyby drogi komunikacyjne chciano budować dopiero
... po zapewnieniu się o ich korzyściach, toby dotąd mu-
... siano zajmować stanowisko dawnych wieków. Nadto
... drogi komunikacyjne nie są na to, aby wysokie dawały
... procenta, ale na to, aby otwierały nowe pola zbytu dla
... ogólnego handlu i komunikacyi. Nie uduodniono też
... wcale, aby przez budowę kanału szkodziło się pewnym
... polom przemysłu. Małe kanały nie przynoszą może
... dzisiaj korzyści, ale wielkie na pewno przyniosą się do
... podniesienia kraju pod ekonomicznym względem. Co się
... zaś tyczy zarzutu, jakoby kanały szkodziły kolejom że-
... lazny, to minister kolejowy Maybach najlepší na nie
... odpowiedział, oświadczając się za kanałowym projektem.

Posel Benda oświadczył się w imieniu swych
... politycznych przyjaciół za kanałowym projektem.

Posel S z m u l a przemawia za projektem kanału od
... górnej Odry.

Dr. Meyer z Wrocławia jest za rządowym pro-
... jektem.

Przystąpiono po tem do głosowania i izba przyjęła
... projekt w drugim czytaniu. Na środowym posiedzeniu
... przyjdą pod obrady różne petycje.

(— Z okazji śmierci profesora Rankego —) prze-
... słał cesarz Wilhelm najstarszemu synowi jego, pastorowi
... Rankemu, pismo następującego brzmienia:

„Do probozszcy przy król. wielkim wojskowym domu
... sierot w Potsdamie, Ottona Ranke.

„Berlin, 24 maja 1886.

„Żałobna wiadomość, jaką Pan i brat Pański do-
... nieśliście mi właśnie, głęboko mnie wzruszyła, chociaż
... od dni ostatnich musiałem się jej spodziewać. Zszedł
... do grobu mąż honorowy, prawdziwy patriota, który jako
... taki był mi bliskim, a nadto pokrewnym był memu
... sercu przez długie z nim stosunki. Imię jego jako ba-
... dacza dziejów i niedoścignionej historyka w skutek
... rzadkiej siły do pracy aż do ostatnich dni życia, zapi-
... sanem będzie w dziejach świata. Zawsze go będę opłaki-
... wał wdzięczny i pamięć jego we czci zachowam.

Wilhelm.“

Cesarzowa Augusta przesłała kapitanowi Rankemu
... następujący telegram:

„Baden, 24 maja 1886.

„Boleść po stracie pańskiego ojca będzie ogólną,
... powiedziałabym nawet, patriotyczną! Komu danem było
... szerzyć w służbie nauki światło i prawdę, ten żyć będzie
... w pamięci współczesnych i potomności. Dla pozostałych
... jest to ciężka strata.

Niechaj wam Bóg pomaga zawsze.

Augusta.“

Cesarzewicz niemiecki przesłał kapitanowi Rankemu
... następujący telegram:

„Nowy pałac, dnia 24 maja 1886.

Tak Pan jak rodzeństwo pańskie wiecie o tem do-
... brze, że od samej młodości ożywała mnie prawdziwa
... cześć i serdeczne przywiązanie do Waszego ojca, dla
... czego też teraz gdy ustąpił z pośród nas, przyłączam
... się do głębokiego żalu waszego. Imię jego pozostanie
... w rocznikach nauki, a pamięć jego czczoną będzie przez
... wszystkich, którzy mu byli bliskimi.

Fryderyk Wilhelm,
... następca tronu.“

(— † Profesor Waitz —) Dnia 24 bm. a więc dwa
... dni zaledwie po Rankem zakończył życie w Berlinie ni-
... emniej oden zasłużony badacz i historyk niemiecki Jerzy
... Waitz, licząc lat 73.

Z pomiędzy ważniejszych dzieł jego wyliczyć należy
... Dzieje Ustawy Politycznej Niemiec, Histo-
... rya Szlezwicko-Holsztyńską, Histo-
... rya Cesarzów Niemieckich. Główną jednakże
... jego, monumentalną pracą pozostanie wielkie wydawnictwo
... Monumentów w Germanii. Główną zaś zasługą
... jego urządzenie seminarium historycznego w uniwersyte-
... cie göttingenskim, któremu wielu młodych naszych uczo-
... nych, jak między innymi Stanisław Smolka, Michał Bo-
... brzyński, przedewszystkiem zgasły Lukas wykształcenie swe
... naukowe zawdzięcza.

Od roku 1875 przenosił się Waitz z Göttingen do
... Berlina, pełniąc równocześnie obowiązki uniwersyteckiego
... profesora i jak już powiedziano niezmordowanego wy-
... dawcy monumentów Germanii.

Był to uczony w całym znaczeniu tego wyrazu, mąż
... ogromnej pracy a gruntownej nauki nie ulegający jak
... tylu innych żadnym wpływom i powiewom jakichbądź
... politycznych prądów.

ROSYA.

* (— Z powodu floty czarnomorskiej. —) Sprawy inauguracji floty czarnomorskiej, poświęcają „Moskiewskie Wiadomości” co następuje:

„Rosya znowu zaczyna walczyć morzem, które w starożytności, nazywało się, po sprawiedliwości powinno się nazywać morzem „rosyjskiem”. Dla Sebastopola, stała nareście dzień odrodzenia. Po pierwszym okęcie, niebawem spuszczone zostanie drugi, a za nim pojdzie trzeci.

„Lat 15 upłynęło od czasu przywrócenia praw naszym na morzu Czarnem. Okoliczności przeszkodziły na razie możliwości korzystania z tych praw. Miejsmy nadzieję, że odtąd okoliczności sprzyjać będą utrwaleniu potęgi naszej na tem morzu, potęgi, której wymaga konieczność pomysłny, a pokojowy rozwój naszej ojczyzny.

„Żadna komplikacja i niepowodzenia nie mogą zachwiać przekonaniem o Wszczę Rosyi i tryumfie jej sprawy na Wschodzie. Naprawdę silibys się ktokolwiek wstrzymać bieg naturalny wypadków. Ten bieg, może dziś opóźniony, na chwilę przerwany nawet, ale za przyszłość historya poręcza; świadczy ona, że do brzoj a żywotnej sprawie, wszystko wychodzi na pożytek, nawet niepowodzenia.

„Niechajże dzień 18 maja będzie zwiastunem nowej, lepszej epoki dla żyjącego dziś pokolenia, które doznało tyle wstrząśnień i niepewności.”

Temu samemu przedmiotowi poświęcają „Petersburskie Wiadomości” artykuł treści następującej:

„Uroczystości, odbywające się w tym tygodniu w dwóch głównych naszych czarnomorskich portach, żywo interesują Rosyan. Sławna swoimi bohaterskimi czynami, pamiętna ducha jak i przenikną, czarnomorska nasza flota zmartwychwstała nareście. Bolesna karta historii Rosyi zostaje jako pouczające wspomnienie przeszłości, a jako bodziec do działania dla przyszłych pokoleń i nic więcej.

„Nie będziemy już bezpośrednio robili na sobie dowiadzeń, które doprowadziły do zapisania tak hańbiącej karty w naszej historii. Z posiadanej siły i posłannictwa nadanego rosyjskiemu narodowi, prędko, bardzo prędko będzie on mógł korzystać, a niezaprzeczoną oznaką tej zbliżającej się upragnionej chwili, są uroczystości, na które patrzymy, odbywające się z powodu spuszczenia na morze dwóch pancerników, zbudowanych w warsztatach okrętowych w Sebastopolu i Nikolajewie.

„Poniżając dla nas postanowienie traktatu paryskiego, zabraniające nam utrzymywać flotę wojenną na morzu Czarnem, upadło samo przez się z chwilą, kiedy inicjator tego postanowienia został wzięty do niewoli przez jego potężnych wrogów a naszych dawnych przyjaciół. Piętnaście lat ubiegłych od tej chwili bezużytecznie dla naszej wojennej potęgi na morzu Czarnem, jest do wodom, jak mało przywykaliśmy wagi do znaczenia tego morza i korzyści, jakie z panowania na niem wynikają dla nas musza. Nawet wojna wschodnia r. 1877 była nam narzucona okolicznościami, wbrew naszym życzeniom, a rozpoczynając tę wojnę, nie rozumieliśmy zupełnie jej celu i bynajmniej nie wiedzieliśmy do czego, pod względem naszych narodowych interesów, miała nas ta krwawa wojna doprowadzić. Ocknęliśmy się dopiero niespodzianie pod Konstantynopolem, i wtedy opowiadano nam jakieś niedowierzanie a nawet strach, i nie odważyliśmy się wzięć tego, co bezbronni a nóg naszych leżało.

„Obecne wskrzeszenie floty czarno-morskiej wskazuje, że rosyjska polityka wraca do tej, jakiej trzymano się za czasów Piotra. Katarzyny i Mikołaja, to jest wyznanie wszystkich swych sił w kierunku południa. Myśl podjęta i w czyn wprowadzona, ale jeszcze niedoprowadzona do końca, przez tych wielkich monarchów, trzeba teraz uzupełnić i zapewne dzisiaj już nie będziemy wątpili, że zawiadanie morzem Czarnem, nie może być zupełnie bez posiadania jego wrót.

„Jasno wyknięty cel wewnętrznej i zewnętrznej naszej polityki, i jawne a energiczne dążenie do tegoż celu, będą najlepszą rękojmią pomyślnego ukończenia dzieła. Nowo powstająca czarno-morska flota, która bezwzględnie wierna będzie wszystkim świetnym tradycjom swęj poprzedniczki, pokaże że nowa Rosya nie zapomnia o posłannictwie przekazanem jej przez Rosyę starą — Rosyę Piotra, Katarzyny i Mikołaja i kiedy nadejdzie chwila wprowadzenia w czyn tej myśli, flota czarno-morska wiernie służyć będzie i dopomóż wiece do uwiecznienia dzieła.”

(— Reformy w administracji. —) Dzienniki petersburskie notują pogłoskę, według której już się rozpoczęły narady czterech ministrów nad projektem komisji kochanowskiej, dotyczącym reformy administracji gubernialnej i powiatowej. Podobno władza gubernatorów będzie wzmocniona, ziemia zbliżona do instytucji rządowych, policja powiatowa oddana w ręce sprawnika itd. Niektóre dzienniki rosyjskie, a zwłaszcza „Grażdanin,” nie mogą się nacieszyć temi zapowiedziami; decyzyja jednak ostateczna zapadnie nierychło, i projekta powyższe mogą służyć jedynie za znamię prądów chwili obecnej.

GRECYA.

* (— Nowy gabinet. —) Prezes nowego gabinetu, a zarazem minister skarbu i wojny, p. Trikupis, piastował już niedługo te same teki i sterował nawą publiczną Grecyi. Skupienie aż trzech urzędów w jednych rękach dowodzi, że p. Trikupis zdaje sobie dokładnie sprawę z grozy położenia i zamiera z całą energią zabrać się do uzdrowienia rozprzężonych finansów i reorganizacji armii.

Ministrowie spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, Lombardos i Vulpotitis, zasiadali już także w radzie korony; obydwa należą do najwierniejszych i najumiarkowańszych zwolenników Trikupisa. Zresztą Lombardos jest koryfeuszem stronnictwa w najściślejszym znaczeniu słowa.

Przed kilkoma tygodniami podczas rozpraw izby nad daniem panu Deljanisowi wotum zaufania, Lombardos miał odwagę przemówić energicznie za rozbrojeniem. Mowę jego powitano wówczas na galeryach izby okrzykiem: „zdrajca!”

Jakże raczo czas bieży i wygładza z pamięci rzeczy przeszłe! Dziś powołanie p. Lombardosa na ważny posterunek ministra spraw wewnętrznych przyjęła opinia publiczna w Atenach z całym uznaniem.

Młodszy odcień Vulpotitis dawniej już był ministrem sprawiedliwości i odznaczał się organizatorskimi zdolnościami na polu sądownictwa. Odbarzony wymową będzie zapewne rzecznikiem gabinetu w izbie.

Zupełnymi nowicuszami są: Manetas (wyznania i oświaty), Dragumis (sprawy zewnętrzne) i Theotakis (marnyarki). Pierwszy z nich zalicza się wszelako do najzdolniejszych członków stronnictwa młodszej generacji.

P. Dragumis, który będzie rozmawiał z Europą, jest wybornym prawnikiem. Z charakterem wielkiej prawości łączy wysokie i rozległe wykształcenie; należy do najzdolniejszych członków izby. Studya prawne odbywał

w Paryżu, gdzie też wykształcił swe formy towarzyskie, czyniące go zawsze pożądanym i wytwornym. Dom p. Dragumisa stanowił oddawna ognisko towarzyskiego i dyplomatycznego życia w Atenach.

Theotakis, pomimo młodego wieku, wyróżnił się już zaszczytnie na urzędzie burmistrza Korfu, które to miasto zawdzięcza mu swoje upiększenie. Łączy pracowitość z talentem.

Ostatnie telegrafy.

(Z biura Wolffa.)

Zofia, 26 maja. Rezultat wyborów w wschodniej Rumelii jest korzystnym dla rządu, z 30 bowiem znanych wyborów tylko 4 padły na opozycjonistów. We wszystkich innych okragach wyborczych otrzymał rząd takie większości, że zwycięstwo jego przy wyborach ściślejszych jest zapewnione.

Konkursa Akademii umiejętności w Krakowie.

Na publicznem posiedzeniu Akademii Umiejętności w Krakowie, które się odbyło dnia 22 b. m., sekretarz jenerały Stanisław hr. Tarnowski ogłosił następujące konkursy:

a) Na konkurs z fundacyi s. p. Bieleckiego ogłoszono w d. 1 maja 1885 r. temat następujący: Wpływ i znaczenie królów Bony w rozwoju humanizmu polskiego. Termin składania wypracowań do 1 marca 1887 r., nagroda 160 złr.

b) Termin konkursu z fundacyi m. Krakowa, imienia Kopernika, ogłoszonego w dn. 5 maja 1883 r., na temat: Opracowanie klimatografii Galicyi, oznaczono po d. 1 lipca 1887 r. Nagroda 1000 złr.

c) S. p. ks. Adam Jakubowski ofiarował Akademii umiej. kapitał rs. 6000 w listach zastawnych m. Warszawy pod warunkiem, aby procent co lat dwa obracany był na nagrody za wypracowania zadań ogłaszanych w koleji z różnych dziedzin naukowych, mogących wywarzać zbawienny wpływ na podniesienie uczuć religijno-moralnych i oświecenia praktycznego ludu naszego. W myśl życzenia ofiarodawcy Akademia ogłosiła w d. 6 czerwca 1885 r. konkurs na zadanie: Historia kościoła powszechnego w żywotyach, naznaczonej terminu do nadsyłania prac po koniec grudnia 1886 r. Praca konkursowa winna mieć charakter naukowy, t. j. być opartą na samodzielnym, gruntownym użytkowaniu naukowego materiału, a nadto winna być napisana dostępnie w ten sposób, iżby nie tylko przez niższe i średnie warstwy mieszozaństwa, ale także przez lud wiejski z korzyścią czytany być mógł. Objętość pracy ma wynosić około 30 arkuszy druku. Nagroda rs. 600, która w danym razie rozłożona być może na dwie nagrody w kwotach rs. 400 i rs. 200.

d) Po przyznaniu nagrody z konkursu im. Lindego ogłoszono konkurs nowy w d. 22 listopada 1885 r. na pracę fundacyą wskazane, a mianowicie: Prace leksykalne, monografie z zakresu gramatyki, historii języka i dyalektologii polskiej, oraz rozprawy odnoszące się do związku języka polskiego z innemi słowiańskimi. Prace te powinny odznaczać się metodą ścisłą naukową i każda tworzyć zaokrągloną i skonczoną całość; zresztą nadsyłane być mogą również w rękopiśmie, jak i ogłoszone drukiem w ciągu trwania niniejszego konkursu. Termin nadsyłania ustanawia się do końca grudnia 1888 r. Praca za najlepszą uznaną, otrzyma nagrodę w ilości 675 rs., dwie inne, najwięcej do niej wartości zbliżone, otrzymają każda po 337 rs.

e) Z jednorazowej ofiary prof. dr. Heyzmanna dla uczczenia 400-letniej rocznicy śmierci J. Długosza ogłasza się ponownie konkurs do dwóch nagród w kwotach złr. 200 i 100 w. a., za wypracowania z pomiędzy tematów: 1) J. Długosza służba publiczna od r. 1466 do 1480; 2) Zarys Kazimierza Jagiellończyka z biskupem warmijskim; 3) Rządy Władysława Opolczyka na Rusi; 4) Stosunki Polski do Inflant za Zyg. Augusta aż do poddania się Inflant. Konkurs ten odnosi się tylko do uczniów uniwersytetu jagiellońskiego, którzy do końca półroczia letniego r. b. będą zapisani. Nagroda większa przeznaczona za najlepsze, mniejsza za najwięcej do niego zbliżone wypracowanie z pomiędzy powyższych tematów. Termin nadsyłania prac upływa z d. 1 czerwca r. 1888.

f) Konkurs o nagrodę 1000 franków z daru dr. Wł. Kretkowskiego za najlepsze rozwiązanie zadania z algebry, po raz drugi ogłoszony upłynął z dn. 31 grudnia r. 1885 bez skutku. Na mocy uchwały Akademii zgodnie z wolą fundatora ogłoszony będzie tenże konkurs po raz trzeci z terminem do nadsyłania prac konkursowych najdalej po dzień ostatni lutego r. 1888.

Ruch w Towarzystwach.

— **Trzecie** walne zebranie Towarzystwa św. Wojciecha ku podniesieniu śpiewu kościelnego w archidiecezyi gnieźnieńsko-poznańskiej odbył się dnia 16 czerwca r. w Poznaniu w następnym porządku:

1) Rano o godzinie 8½ uroczysta msza św. w archikatedrze.

2) O godzinie 10 zagajenie. Zebrania przez przewodniczącego, sprawozdanie z rozwoju Towarzystwa i obrady członków, na sali Jwks. prałata kanonika Maryańskiego.

3) O godzinie 4 po południu błogosławieństwo Najśw. Sakramentem w kościele Panny Maryi, połączone z kazaniem i z wykonaniem wzorowych utworów czysto kościelnych na cześć tegoż Najśw. Sakramentu.

O liczny udział członków i dobroczyńców Towarzystwa w obradach — tudzież szerszej publiczności w wyszczególnionych powyżej nabożeństwach uprasza

Ks. dr. J. Surzyński,
prezes Towarzystwa.

Poznań, dnia 15 maja 1886.

WIADOMOŚCI MIEJSKOWE I POTOCZNE.

POZNAŃ, 26 maja.

— **Na fundusz żelazny subwencyjonowania teatru polskiego w Poznaniu** złożyli: **Wytrwały przyjaciel sceny** fen. 20.

Razem dziś złożono fen. 20.

— **Na czas wakacyjny** przyjmują do siebie pani E. Janczakowska z Myszek dwoje dziewcząt; p. Ide-fons Chełkowski z Kuklinowa dwoje dziewcząt.

Razem dotąd mamy miejsce na 24 dzieci szkolnych.

O dalsze zgłoszenia bardzo prosimy.

— **Na wygnanie polskich złożyli na ręce nasze:** Z. Łańcuta (rata trzecia) mr. 6.

Razem z poprzedniemi złożono 459 m. 26 fen.

Dalsze pośrednictwo w tej sprawie ofiarujemy jak najchętniej.

— **Na odbudowanie kościoła w Szaradowie** otrzymaliśmy: Od p. B. m. r. 1.

Razem z poprzedniemi złożono mrk. 20 fen. 20.

Dalsze datki na ten cel chętnie przyjmujemy.

— **Na rzecz pogorzelców miasta Strzyna** otrzymaliśmy: Od pp. hr. Gorzeńskich-Ostroróg mrk. 20.

Wygrane w wista od p. M. H. z J. fen. 80.

Razem z poprzedniemi złożono 234 mrk. fen. 60.

— **Wystawa obrazów** p. Stan. Daczyńskiego z dn. 1000 najcenniejszym zamknięta zostanie.

— **Staraniem** ks. proboszcza Pędzińskiego mamy do zawdzięczenia, że kościół św. Marcina w ostatnim czasie nie tylko powiększony, ale i znacznie upiększony został. Dobudowana kaplica w stylu gotyckim przez p. Skalskiego przysporzyła wiele miejsca i ożywił więcej zadość potrzebom licznych parafian. Wnętrze tej kaplicy również miły przedstawia widok. Już z bocznej bramy kościoła przedstawia się wspaniałe otwarcie w gotyckim stylu, z pięknym obrazem i statunami. Cały ten otwór wykonany jest z drzewa dębowego, z rzęszkami, złotem ozdóbkami. Również i otwór pod oknem umieszczony, zastósowany więcej do miejsca, wygląda szalenie gustownie. Wykonanie tych otwartości ks. proboszcz Pędziński tutaj

szemu rzeźbiarzowi p. Walentemu Trzoińskiemu. Znany on już szerszym kołom z swych prac rzeźbiarskich i posztolnych, które wiele kościołów i kaplic przyozdobił.

— **Zwycięzka wyścigów** letnia uczniowska szkoły realnej odbyła się w dniu wczorajszym. Część klas udała się pojedynczo do najbliższych okolic Poznania, a niektóre klasypojechały koleją żelazną w towarzystwie swoich profesorów do Rogoźna.

— **Drugi egzamin** nauczyński rozpoczął się wczoraj w seminarium wawickim. Ogółem zgłosiło się kandydatów 58. Egzamin potrwa aż do końca bieżącego tygodnia.

— **Nagroda.** Dyrekcja powiatowa ogłosiła stowarzyszenia pożarnego w Poznaniu wyznaczyć 150 marek nagrody dla tego, kto poda sprawcę pożaru w Polajewie w dniu 25-go marca b. r.

— **Sprostowanie.** Nie „Schela”, jak to w wczorajszym numerze mylnie wydrukowano, lecz Schilling nazywał się nowy dyrektor banku ruskiej niemieckiej, zmarły wczoraj o godz. 10 w zakładzie Diakonisk.

— **Pod wpływem alkoholu** umarł onegdaj 5-letni chłopiec. Posłany przez matkę do destylarni po spirytus, uskuteczniwszy zlecenie, usiadł sobie opodal i zaczął pić powoli płyn zakupiony. Dupiero w chwili, gdy resztki dopijał, zanepokojona matka odszukała go, ale zastała już w stanie nieprzytomnym. Około godziny 10 chłopiec, nie powródziwszy już do przytomności, ducha wyzionął, kłnity paraliżem.

— **Przymusowej desinfekcyi** dokonano onegdaj wieczorem na jednym z gruntów przy ul. Podgórdnej.

— **Rezultat** sześciopięciu opsy w obwodzie rejencyi poznańskiej roku zeszłego był następujący:

Liczba zapisanych do pierwszego sześciopięciu dzieci wynosiła 42,575; po odliczeniu dzieci, które tymczasem zmarły lub wraz z rodzicami się wyprowadziły, pozostało tylko 36355; z tych sześciopięciu skutecznie 34024 = 93,6 proc., bezskutecznie zaś lub z niewyraźnym skutkiem 317 = 0,8 proc., razem więc 34,331 dzieciom = 91,4 proc.; nie sześciopięciu opsy 2024 = 5,6 proc. Liczba dzieci pozostałych do powtórnego sześciopięciu wynosiła 23,491; z tych sześciopięciu skutecznie 26,515 czyli 93 proc., bezskutecznie lub z wątpliwym skutkiem 1149 czyli 4 proc., razem więc 27,669 dzieciom czyli 97 proc., nie sześciopięciu zaś z tych 827 dzieciom czyli 3 proc.

— **Młodzież** miasta Kostrzyna urządziła w niedzielę dnia 30 mb. zabawę letnią w łasku p. Żółtowskiego w Trzku, na którą szanowną publiczność tak z miasta, jak i z okolicy zaprasza

Zarząd Maciejewski.

— **Piszą nam z Ostrowskiego:** „W Kępnie, mieście powiatowem powiatu ostrowskiego, pożądanym jest kupiec Polak, któryby zaołożył tamże skład lokoiowy. — Okolica tegoż powiatu jest wyłącznie polską, to też swego popierać będzie. Wzajemne bowiem wspanienie się jest obecnie jedynym naszym ratunkiem”

— **Grodzisk** d. 25 maja 1885 r. W przyszłą niedzielę tj. p. 30 mb. odbędzie tutajse towarzystwo przemysłowe m. majówkę do łasku grąbiewskiego, na którą szanowną publiczność miasta i okolicy uprzejmie uprasza

Zarząd

— **Intronizacja** ks. biskupa tarnowskiego Ignac. Łobosza odbyła się w Tarnowie w dniu 23 b. m. w obec dostojników kościelnych i świeckich i tłumów ludu.

— **Bankiet** na cześć Adama Asnyka, urządzony w sobotę wieczór przez lwowskie Koło literackie w własnym lokalu — pisze „Kur. Lwów.” — wypadł, jak się można było spodziewać, wybornie i dla wszystkich uczestników, których zgromadziło się kilkudziesięciu, pozostanie na zawsze miłym i podniosłym wspomnieniem. W pięknie przystrojonej sali natychmiast po pojawieniu się poety, wręczony mu został wieniec laurowy od Koła z stosownym napisem, poczem zgromadzeni zasiadli do uczy. Pierwszy toast wniósł dr. Rutowski, prezes Koła, na cześć Asnyka, na który tenże odpowiedział toastem na rozwój i pomyślność Koła. P. Platon Kostecki toastował po rusku na cześć pierwszej miłości Asnyka, a t. m. ością jest — ojczyzna; p. Z. odczytał zgrabny wiersz p. Rossowskiego na cześć autora „Braci Lerchów”, p. Starek wniósł toast na cześć ideału, a p. W. Lewicki pół zdrowie młodej Polski postępowej. Wśród serdecznej pogadanki zabawa przeciągnęła się do godziny 11.

— **P. Wł. Bogusławski** przetłumaczył dramat w 3 aktach Wartenberga p. t. Aktorowie dworu. Dramat ten wkrótce będzie wystawionym na scenie teatru warszawskiego.

— **Praca prof. Dybowskiego.** W gazecie „Świat” czytamy: „Otrzymałmś wiadomość, że ministerstwo dóbr państwa zwróciło szczególną uwagę na znakomite dzieło profesora zoologii na uniwersytecie lwowskim, p. Dybowskiego, p. t. „Wypisy Komandorskie”. Wiadomo, że wypisy te są z dzieł dawnej kompanii handlowej amerykańskiej, która je eksploatuje i ciągnie olbrzymie zyski z połowu małych zwierząt zwanych kotkami. Według obliczenia prof. Dybowskiego, kompania amerykańska otrzymuje rocznie czystego zysku około 1,000,000 rubli, skarb zaś rosyjski zaledwie się ratuje od straty. Termin skończenia się umowy z kompanią upływa w 1891 r.

— **Lekarze polscy u wód.** W bieżącym roku bawić będą u wód następujący lekarze: w Bystrzy: dr. Henryk Halski, w Francobadzie: dr. Dębicki Karol, dr. Przedziński, w Gleichenbergu: dr. Bulikowski Stanisław, dr. Brühl, w Jaworzu: dr. Smoleński Stanisław, w Iwoniu: dr. Dębicki Klemens, dr. Rieger Zygmunt, w Karlsbadzie: dr. Hasiewicz, dr. Jaroszyński, dr. Jaworski (docent uniw. Jagiell.), dr. Kretowicz, dr. Stieche Czesław (z Król. Polskiego), w Krynie: dr. Blatteis Jakób, dr. Ebers Henryk (kierownik zakładu hydropatycznego), dr. Lorenski Andrzej, dr. Mars Antoni (docent uniw. Jagiell.), dr. Skórzewski Bolesław, dr. Zieleniewski Michał (lekarz zdrojowy), w Kulusznie: dr. Grabecki, w Lubieniu: dr. Krobicki Tadeusz, w Marienbadzie: dr. Dobieszewski, dr. Kauffmann, dr. Kopernicki Izidor (docent uniw. Jagiell.), w Morzynie: dr. Medwęd Aleksander, w Rabce: dr. Rybicki Aleksander, w Rymanowie: dr. Dukiet, w Sasowie: dr. Bogdański Władysław, w Szwosowicach: dr. Skalski, w Szczawnicy: dr. Doskowski dr. Dworski, dr. Gluziński Lesław, dr. Gumowski, dr. Kolačowski Józef, dr. Seiborowski Władysław (lekarz zdrojowy), dr. Zaręba Tomasz, w Tenczyne: dr. Filipiewicz Stefan, w Truskawcu: dr. Plech Aureli, dr. Rosner Jan (asystent kliniki położn.), w Wysojów: dr. Neuman, w Zakopanem: dr. Chałubiński (z Warszawy), dr. Piasecki Wenandy, w Żegiestowie: dr. Elektrowicz Emil (ze Strzyna), dr. Szczeński Tytus.

— **W Wiedniu** przyjęli wiare prawosławną redaktor moskofilski organu „Parlamentar” p. Zywny i syn znanego publicysty czeskiego p. Jarosław Skrejszowski — obaj Czeši z rodu.

— **Cholera.** Od poniedziałku do wtorku południa zachorowało na cholere w Bari osób 8, w Wenecyi 19 a sześć umarło.

— **Wiedeński dowcip.** Według wiedeńskiego „Floh” kierownik ministerwa handlu hr. Pusswald wyraził dyrektrowi telegrafów podziękowanie za wzorową i sprężystą służbę, uczynił to jednak listownie a nie telefonicznie, obawiając się, żeby telegrafem przesłane nie spóźniło się podziękowanie.

— **Kalendarz.** — Jutro w czwartek dnia 27 maja J. a. n.

Wschód słońca o godzinie 3 minut 50, zachód o godzinie 8 minut 4.

Dnia 27 maja 1471 roku Władysław Jagiellończyk obrany królem czeskim.

WIADOMOŚCI LITERACKIE I ARTYSTYCZNE.

— **Echa muzyczne i teatralne**, wydawanego w Warszawie pod redakcyą Bronisława Zawadzkiego, wyszedł z druku nr. 133 i zawiera: Nowy projekt Welonskiego, przez Zygmunta Sarneckiego. — Wójcicki Henryk Gerson I (z portretem), przez W. Marzeń. — Z francuskiego Parnas. III. Sully Prudhomme, kontur literacki naziskowała Hajota. — Kronika londyńska przez N. O. — Pomiędzy nami (romans) O Schoubina. — Karol Szymanowski (z historii teatru w Czechach) przez J. Kozłowskiego. — Przegląd dramatyczny. — Koncert Józefa Hofmanna przez Jana Kleczyńskiego. — Galeria sylwetek teatralnych (XXV) Adolf Abrahamowicz, przez Medist. — Kronika (Teatr — muzyka — sztuki plastyczne). — Repertuar teatrów.

Feleton: Minowski, komedia w 4 aktach, nagrodzona II nagrodą na konkursie warszawskim, przez Aleks. Mańkowskiego (dalszy ciąg).

PRZYBYLI DO POZNANIA

dnia 25 maja.

KAMIENSKIEGO HOTEL BERLIŃSKI. Ks. prob. Kuczyński z Gembie, Stan z Skoków. Stahr i Israel z żoną z Gniezna. Skórzewski z Kretkowa.

PRZEMYSŁ. HANDEL I GOSPODARSTWO.

Giełda poznańska, 26 maja.

(W.) Poznań, 26-go maja. (— Sprawozdanie giełdowe. —)

Stan powietrza: gorąco.

Zyto bez handlu.

Cena wypowiadzialna — mrk. Wypowiedziano — 140,00

Na maj 128. — ofiarowano, na maj-czerwiec 128,0 ofiarowano

na czerwiec-lipiec — ofiarowano.

Okowita: słab.

Cena wypowiadzialna — mr. Wypowiedz. — 132,00

na maj 35,70. — placono, na maj-czerwiec 35,90. — 132,00

placono, na lipiec 36,70. — placono, na sierpień 37,50. — 132,00

marek placono, na wrzesień 38,10. — marek placono, na paź-

dziernik — marek placono.

Okowita w miejscu (bez beczki) 35,50. — ofiar.

(Sprawozdanie urzędowe.)

Okowita: Cena wypowiadzialna 35,60 marek. Na

35,60. — marek placono, na czerwiec 36,00. — marek placono

na lipiec 36,70. — marek plac, na sierpień 37,50. — marek

plac, na wrzesień 38,10. — marek plac.

Wypowiedziano: 20,00 litrów.

Okowita w miejscu (bez beczki) 35,50 mr.

(Sprawozdanie giełdowe.) Poznań, 26 maja

40. nowe listy zastawne poznańskie 101,30. 3¼% nowe listy

zastawne 104,20. 5% powiatowe obligacje 105,50. 4¼% powiatowe

obligacje 103,50 3¼% szlaskie listy zastawne — 40

szlaskie listy rentowe 104,00. Kwiecień Potocki i Spółka

(Bank rolniczy. —) Poznańskie akcyjne stowarzyszenie spr

tożowe 85,00. Poznański bank prowincjonalny 119,50. 4¼%

pruska pożyczka ukonсолдована 103,00. 3¼% premiiowana po

żywoza z 1885. 3¼% obligi długu państwa 99,80. Starogardzkie

poznańskie kolei żelaznej 105,50. Warszawsko-wiedeńskie

kolei żelaznej 253,00. Austrjackie noty bankowe 161,50. Aust

stryjska renta srebrna 6

140.00 żądano, na sierpień-wrzesień — ofiar, na wrzesień-październik 141 żąd.

Owies. Na ten miesiąc 132.00 żądano, — ofiarowano, na maj-czerwiec 132.00 żądano, — płacono, na czerwiec-lipiec 132.00 żąd., na lipiec-sierpień — — — — — żądano.

O kowita: niżej. — Wypowiedziano 6000 litrów. Cena wypowiedziana — — — — — mr. plac. Na ten miesiąc 35.50 ofiar, na maj-czerwiec 35.50 ofiar, — — — — — płac, na czerwiec-lipiec 36.00 ofiar, — — — — — żąd., na lipiec-sierpień 37.00 — — — — — ofiar, — — — — — żądano, na sierpień-wrzesień 37.80 ofiarowano — — — — — płac, na wrzesień-październik 38.50 — — — — — ofiar, — — — — — ofiar, na październik-listopad 38.50 ofiar, na listopad-grudzień 38.60 ofiar.

Ceny ustanowione przez miejską deputację targową.

	Per 100 kilogramów					
	dobry towar	średni towar	pośl. towar	dobry towar	średni towar	pośl. towar
	najw. cena	najm. cena	najw. cena	najm. cena	najw. cena	najm. cena
Pszennica biała	16	15	14	14	13	12
Pszennica żółta	15	14	13	13	12	11
Żyto	13	12	11	11	10	9
Jęczmień	12	11	10	10	9	8
Owies	13	12	11	11	10	9
Groch	16	15	14	14	13	12

Berlin, 25 maja.

(Urzędowe sprawozdanie giełdy berlińskiej.)
Pszennica: per 1000 kilogramów. Loco p. tow. stale. Ter-

mina niżej, w k. stal. [Wyp. 60000 centn. Cena wypow. — — — — — mrk. Loco 150—170 wedle gatunku, żółta do przesyłki 150.0 m., na ten miesiąc i maj-czerwiec — — — — — mrk. płacono, na czerwiec-lipiec 151-150.25 150.5 plac, na lipiec-sierpień 153-152.00 152.5 pl., wrzesień-paźd. 156.25-155.5-155.75 plac, paźdz.-listopad 158-157.5 plac, listopad-grudzień 159.5-159 pl.

Żyto: per 1000 kilogram. Loco p. tow. stale. Termina słabo. Wypowiedziano 9,000 centnarów. Cena wypowiedzenia — — — — — marek. Loco 129—139 mr. w. gat., gatunek do przesyłki 135.0 m., kraj. piek. 137, średni 133 — — — — — z kol. płacono, na ten miesiąc — — — — — maj-czerwiec — — — — — plac, na czerwiec-lipiec 135.05-134.75-135 — — — — — marek plac, na lipiec-sierpień 136.75-135.75-136 plac, na sierpień-wrzesień — — — — — plac, na wrzesień-paźd. 138-137.5-137.75 plac.

Jęczmień: loco spok. Per 1000 kilogramów wielki i mały 125-180 marek plac. wedle gatunku.

Owies: per 1000 kilogram. — Loco słabiej. — Termina — — — — — Wypowiedz. 6000 centn. — — — — — Cena wypowiedz. — — — — — marek. Loco 126—162 wedle gatunku, gatunek do przesyłki 127.0 m. plac, pomorski średni 133-135 plac, dobry 137-141 m. piękny 143-147 z kolei plac, rosyjski — — — — — z dowozem i ze spichrzem plac, szlaski piękny 150-155 z kolei płacono.

O kowita: per 100 litrów a 100 pot. — 10,000 pot. bez beczki 37.2 plac.

Mąka pszenna nr. 00 22.75-20.75, nr. 0 20.75-19.75 nr. 0 i 1 — — — — — mr., rżana nr. 0 18.50-18 — — — — — nr. 0 i 1 19.65-18.50 per 100 kilogramów brutto z miechem. Nr. 0 1 1/2 mrk. wyżej jak nr. 0 i 1 per 100 kg. br. z miechem.

Magdeburg, 25 maja. (Ceny cukru.)
Cukier surowy, podstaw. 96 proc. 21.50—21.60 m. rend. 88 proc. 20.30—20.50 m.
— — — — — Uspokobienie: słabo.
Mielona rafinada (wł. beczki) . . . 25.50—26.75 m.
Miel. cukier posłedni I (wł. beczki) . . . 25.25 m.
— — — — — Uspokobienie: spok.

(Nadesłano.)

Haute-Nouveauté „Violetta.”

Papierosy Nr. 355 z tytoniu smyrnńskiego wyrabiane woskiego gatunku i aromatu poleca po 2 mr. 50 fen. za 100 sztuk
Fabryka firma B. Weller w Dreźnie.

Bez konkurencyi!

Lit. A. „PARTOUT” Lit. B.

25 szt. 75 fen. 25 szt. 50 fen.

Z mieszaniny tytoniu, zrobionej do tych nowych papierosów
Każden palacy przyzna wysoką ich dobroć i odróżni od wyrobów innych fabryk, które z temi papierosami konkurencyi wyrzynać nie mogą. (1401)

Partout papierosy są do nabycia we wszystkich tabacznich składach, jak również próba papieru paryskiego „Le Houblon,” aby szan. konsumenci sami się przekonali o jego dobroci, który po spalaniu nie pozostawia po sobie żadnego popiołu.
Poleca sz. publiczności fabryka papierosów i tureckich tytoni Firma

B. Weller w Dreźnie.

Założona w 1864 roku.

TELEGRAM!

Sto Milionowe Papierosy

z wybornego tureckiego tytoniu poleca fabryka

VULKAN w Dreźnie

w detalicznej cenie 100 sztuk 2 marki. — Korespondować można po polsku. (2295)

Aukcja wina.

W czwartek dnia 27 maja rb. od 10 godz. z rana sprzedawać będa drogą licytacji publicznej na spichrz p. Karola Hartwiga przy Wodnej ul. 16 w Poznaniu:

45 but. Château Margeaux,
185 „ „ Giscours,
173 „ „ Ranzau,
35 „ „ Calon,
78 „ „ Muscat Lunel,
180 „ (3 kosze) szampańskiego,
65 „ wina węgierskiego,
25 „ koniak,
165 „ rum,
58 „ likieru Chartreuse,
40 „ likieru Malakof

Każdy gatunek będzie próbowany. (3088)
Kamieński, król. komisarz aukcyjny.

Role

do probostwa w Mącznikach pod Środą należące, około 313 mórg zostaną w drodze publicznej licytacji wraz z budynkami gospodarczymi, w dniu 10 czerwca rb. o godz. 3 po południu na 3 resp. 12 lat wydzierżawione.

Warunki dzierżawy przejrzeć można na probostwie w Mącznikach. (3089)

Dozór kościoła.

Dr. Sprangera

krople żołądkowe
pomagają na migrenę, kurcz żołądka, ból głowy, nudności, zaflegmienie, bóle brzuszne, febrę, kwasy w żołądku, skrofuly i na robaki u dzieci. Sprowadzają wolny stolec i podniecają apetyt. Wyborny środek przeciw hemoroidom i obstrukcyi. Chronią od zaraźliwych chorób.

Przepis używania. Osoby dorosłe 2—3 razy dziennie po łyżeczce od kawy. Osoby młodsze i natury po łyżce stołowej Male dzieci 20—40 kropli na cukrze. Przy silnym kurczu żołądka pełną łyżkę stołową. Przy skrofulach i hemoroidach przez 3—6 mł. łyż.

Cena za butelkę 60 fen.

Dr. Sprangera

maść gojąca
uśmierza szybko każdą ranę, wrzody, zranienia i zapobiega wyrostom dziwnego mięsa. Pudełko 50 fen. (2961)
Radlaucera
Czerwona apteka w Poznaniu

Cierpienia brzuszne,

choroby płciowe, skutki zarazy i osłabienia, słabości męskiej, upławy, polucye, ślaga urynę, mokroczenie, urynę krwawą, cierpienia pęcherza i nerek, leczę listownie według najnowszego i skuteczniejszego metody, za pomocą środków nieszkodliwych. Bez przerwy zawodni! Najskuteczniejsza dyskretność! (1338)

W wszystkich wypadkach możliwych do wyleczenia, ręczę za skuteczność. Prospekt i atesty na życzenie rozsyłam bezpłatnie. (Portorium listu wynosi 20 fen.)

Dr. Westerholth.

Basel-Binningen (w Szwajcaryi).

„Oryginalny-Champooing-Bay-Rum”

(1366)
jest jedyną stanowczą skuteczną wodą na głowę, nawet gdyby wszelkie inne środki przeciw wypadaniu włosów i przeciwko łysieniu miałyby się okazać bezskuteczne. Środek ten zapobiega w 8 dniach zupełnemu wypadaniu włosów i sprawia szybki porost. Łupież znika już przez noc. Cena na flaszki oryginalnej = 1 1/2, 2 1/2 i 4 1/2 marki. Nabyć można u fryzjerów J. Razer, Ludwika Gebelena, F. Linde-mana, jako też u Ad. Ascha Synów.

Instrumenta

chirurgiczne i opatrunki

Orłowski i Spółka

w Poznaniu. (1811)

NB. Wszelkie reperacje spieszenie się skuteczniają.

PAIN-EXPELLER

„z kotwicą”

jest bardzo skutecznym środkiem przeciwbólowym.

Tow. rolnicze dla pow. szubińskiego

urządza

(3074)

w dniu 17-ym czerwca rb. przed połud. o 11-jej

w Żninie

L. aukeya inwentarza

do członków Towarzystwa należących.

Pójdzie na sprzedaż:

- 1) **około 50 sztuk bydła**, (młodociane, krowy i jeden oldenb. stadnik.
- 2) **około 20 sztuk koni**, (żrebaki i konie robocze,
- 3) **około 20 baranów** (Rambouillety i angielskie), nadto dryl Zimmermanna i powóz czteroosobowy, przykryty, używany, lecz jeszcze dobry.

Dyrekcya.

Solanki w Inowrocławiu.

weszel drog żelaznych Poznańsko-Toruńsko-Bogduskiej, zupełnie odfinansowane i pozostające nadal pod zarządem miejskim, otwierają sezon swój z dniem 15 maja rb. (2110)

Zarząd Miejski.

Zakład leczniczy i hydropatyczny Tahlheim

w kąpielach Landeck na Szląsku.

O informacje zgłosić się do

(2397)

Dr. med. E. Gergens dyrygenta lekarskiego.

S. BRZESKI

Poznań, Stary Rynek Nr. 52

poleca swój bogato zaopatrzony

skład gotowej garderoby męskiej i dla chłopców

Ubrania kompletne poczynawszy od . . . 11.— Mr.
Paletoty latowe . . . . . 9, — „
Żakiety . . . . . 7, — „
Spodnie . . . . . 4,50 — „
Gumowe płaszcze . . . . . 10, — „
Ubiorki dla chłopców . . . . . 2,50 — „

Równocześnie polecam wielki wybór materii krajowych i zagranicznych. Obstalunki wykonuje w 24 godz. podług najnowszych żurnali. (1660)

Bracia Pohl, optycy w Poznaniu

Wilhelmowska ul. 7

polecają swój bogato zaopatrzony (1978)

skład okularów

binokli, lornet, perspektywy teatralnych i marynarskich, barometrów, termometrów jako też wszelkich narzędzi gorzelniczych i odnośnych artykułów po cenach umiarkowanych.

2534) Płynne złoto i srebro

do pozłacania i reparowania ram, przedmiotów z drzewa, metalu, porcelany i szkła; do posrebrzania wszelkich przedmiotów metalowych; każdy z największą łatwością może tym płynem pozłocić i posrebrzyć wszelkie przedmioty. Cena butelki 2 marki gotówką (na- leżytość można także w znacz- kach pocztowych nadesłać) albo za zaliczką pocztową u L. Feith jun. w Bernie na Morawie (Brünn in Mähren.)

2534) Płynne złoto i srebro

do pozłacania i reparowania ram, przedmiotów z drzewa, metalu, porcelany i szkła; do posrebrzania wszelkich przedmiotów metalowych; każdy z największą łatwością może tym płynem pozłocić i posrebrzyć wszelkie przedmioty. Cena butelki 2 marki gotówką (na- leżytość można także w znacz- kach pocztowych nadesłać) albo za zaliczką pocztową u L. Feith jun. w Bernie na Morawie (Brünn in Mähren.)

2534) Płynne złoto i srebro

do pozłacania i reparowania ram, przedmiotów z drzewa, metalu, porcelany i szkła; do posrebrzania wszelkich przedmiotów metalowych; każdy z największą łatwością może tym płynem pozłocić i posrebrzyć wszelkie przedmioty. Cena butelki 2 marki gotówką (na- leżytość można także w znacz- kach pocztowych nadesłać) albo za zaliczką pocztową u L. Feith jun. w Bernie na Morawie (Brünn in Mähren.)

2534) Płynne złoto i srebro

do pozłacania i reparowania ram, przedmiotów z drzewa, metalu, porcelany i szkła; do posrebrzania wszelkich przedmiotów metalowych; każdy z największą łatwością może tym płynem pozłocić i posrebrzyć wszelkie przedmioty. Cena butelki 2 marki gotówką (na- leżytość można także w znacz- kach pocztowych nadesłać) albo za zaliczką pocztową u L. Feith jun. w Bernie na Morawie (Brünn in Mähren.)

2534) Płynne złoto i srebro

do pozłacania i reparowania ram, przedmiotów z drzewa, metalu, porcelany i szkła; do posrebrzania wszelkich przedmiotów metalowych; każdy z największą łatwością może tym płynem pozłocić i posrebrzyć wszelkie przedmioty. Cena butelki 2 marki gotówką (na- leżytość można także w znacz- kach pocztowych nadesłać) albo za zaliczką pocztową u L. Feith jun. w Bernie na Morawie (Brünn in Mähren.)

2534) Płynne złoto i srebro

do pozłacania i reparowania ram, przedmiotów z drzewa, metalu, porcelany i szkła; do posrebrzania wszelkich przedmiotów metalowych; każdy z największą łatwością może tym płynem pozłocić i posrebrzyć wszelkie przedmioty. Cena butelki 2 marki gotówką (na- leżytość można także w znacz- kach pocztowych nadesłać) albo za zaliczką pocztową u L. Feith jun. w Bernie na Morawie (Brünn in Mähren.)

2534) Płynne złoto i srebro

do pozłacania i reparowania ram, przedmiotów z drzewa, metalu, porcelany i szkła; do posrebrzania wszelkich przedmiotów metalowych; każdy z największą łatwością może tym płynem pozłocić i posrebrzyć wszelkie przedmioty. Cena butelki 2 marki gotówką (na- leżytość można także w znacz- kach pocztowych nadesłać) albo za zaliczką pocztową u L. Feith jun. w Bernie na Morawie (Brünn in Mähren.)

2534) Płynne złoto i srebro

do pozłacania i reparowania ram, przedmiotów z drzewa, metalu, porcelany i szkła; do posrebrzania wszelkich przedmiotów metalowych; każdy z największą łatwością może tym płynem pozłocić i posrebrzyć wszelkie przedmioty. Cena butelki 2 marki gotówką (na- leżytość można także w znacz- kach pocztowych nadesłać) albo za zaliczką pocztową u L. Feith jun. w Bernie na Morawie (Brünn in Mähren.)

2534) Płynne złoto i srebro

do pozłacania i reparowania ram, przedmiotów z drzewa, metalu, porcelany i szkła; do posrebrzania wszelkich przedmiotów metalowych; każdy z największą łatwością może tym płynem pozłocić i posrebrzyć wszelkie przedmioty. Cena butelki 2 marki gotówką (na- leżytość można także w znacz- kach pocztowych nadesłać) albo za zaliczką pocztową u L. Feith jun. w Bernie na Morawie (Brünn in Mähren.)

2534) Płynne złoto i srebro

do pozłacania i reparowania ram, przedmiotów z drzewa, metalu, porcelany i szkła; do posrebrzania wszelkich przedmiotów metalowych; każdy z największą łatwością może tym płynem pozłocić i posrebrzyć wszelkie przedmioty. Cena butelki 2 marki gotówką (na- leżytość można także w znacz- kach pocztowych nadesłać) albo za zaliczką pocztową u L. Feith jun. w Bernie na Morawie (Brünn in Mähren.)

2534) Płynne złoto i srebro

do pozłacania i reparowania ram, przedmiotów z drzewa, metalu, porcelany i szkła; do posrebrzania wszelkich przedmiotów metalowych; każdy z największą łatwością może tym płynem pozłocić i posrebrzyć wszelkie przedmioty. Cena butelki 2 marki gotówką (na- leżytość można także w znacz- kach pocztowych nadesłać) albo za zaliczką pocztową u L. Feith jun. w Bernie na Morawie (Brünn in Mähren.)

2534) Płynne złoto i srebro

Dr. Teodor Dembiński

lekarz-specjalista

na choroby skórne i weneryczne (Syfisy) na choroby narządu moczopłciowego (nerek, pęcherza i t. d.)

mieszka przy Młyńskiej ul. Nr. 10,

I piętro.

Przyjmuje od godziny 10 do 12 przedpołudniem

i od godziny 3 do 5 po południu.

2575 Poliklinika od 8 do 9 z rana.

Dla właścicieli dachów pokrytych papą.

Aby stare, uszkodzone dachy pokryte papą, kompletnie nieprze- ciakalne i trwałe naprawić, jest jedynym pewnym środkiem do pokrycia tychże Lindenberga „preparowana asfaltowa papą Ignacą.”

Są to podwójne leżące dachy, które papą przewyższają przy lekkiej konstrukcyi dachów wszelkie inne rodzaje i okrycia dachów. Bros ury bezpłatne. Najlepsze uznanie. Zastępstwa w wszystkich wielkich miastach; w Poznaniu reprezentant mój p. Ig. Małachowski, W. Garbary 47, ma wszelkie towary na składzie.

Ludwik Lindenberg w Szczecinie, (855) fabryka asfaltu, papy i cementu drzewnego.

Zelazne szafy do pieniędzy

z 3 kluczami, stółowe dla kas kościelnych jako też żelazne szkatułki także do wmurowania (1489)

wagi do ważenia bydła,

wagi decymalne

poleca

T. KRZYŻANOWSKI,

handel żelaza. Szewska ul. 17.

Na wyprawy

Garnitury stołowe skromne i wykwintne, (2451)
Szkło stołowe, krajowe i zagraniczne,
Garnitury do mycia w wielkim wyborze,
Tace w rozmaitych gatunkach,
Menażki do octu i oliwy alfenidowe i drewniane poleca

B. SZULCZEWSKI,

Stary Rynek Nr. 53/54.

Skład porcelany, szkła i lamp.

C. Stephan'a

WINO COCA,

ladzyczej wzmacniające i orzeźwiającej nerwy, usuwa migrenę, nerwowo-

ności głowy i zębów od razu, jest nader skuteczne przeciw słabości żołądka brakowi apetytu, skłonności do wymiotów i organów respiracyjnych, a inwa-

(dla z czasów wojny 1870/71 r. chwalił środek ten jako jedynie łagodzący

cierpienia reumatyczne. Prawdziwe Stephan'a wino Coca,

połączone wielokrotnie przez lekarzy i powagi lekarskie, a używane w la-

zaretach, jest zaopatrzane na każdej flaszce i etykiecie wydanie w powyż-

szą marką ochr-ną. Wszelkich inaczej zapakowanych flaszek nie trzeba

przyjmować. Ostrzega się przed imitacyami podawanymi w miejsce praw-

dziwego wina Coca C. Stephan'a.

Butelki po 1, 2 i 5 marek nabyć można we wszystkich aptekach,

w Poznaniu główny skład w aptece Czerwonej. (2782)

W. Kwiatkowski

zakład ogrodniczy,

Poznań, Wilhelmowski plac Nr. 14,

(narożnik Teatralnej ulicy) i na Górnej

Wildzie Nr. 31.

Co dzień wielki wybór pięknych kwiatów i roślin doniczkowych, prze-

pisane bukiety na zaręczyny, ślu-

by, bale, imieniny, — garnitury do

ślubów i wszelkie wyroby z kwiatów, służące najrozmaitszym celom; i

row z przepyszne

Bukiety a la Makart

własnej fabrykacji. (2455)

Wypredaż

letnich kapeluszy

poleca po cenie zakupnej za gotówkę

Magasin de Modes

Wrocławska ul. 21. (1984)

Wypredaż

letnich kapeluszy

poleca po cenie zakupnej za gotówkę

Magasin de Modes

Wrocławska ul. 21. (1984)

Wypredaż

letnich kapeluszy

poleca po cenie zakupnej za gotówkę

W. MASZEWSKIEJ dawniej LAKINSKIEJ
SKŁAD
wszelkich materiałów piśmiennych, biurowych i szkolnych
polecą na obecny sezon:
rejstry gospodarcze wszelkiego rodzaju „osobne szematy w druku również litografowane, uskuteczniłam w najkrótszym czasie po bardzo niskich cenach,“ torebki, torby i necesyry do podróży, lusterka, portmonetki, cygarnice etc. „Masę paryską On-guent de la Mère i wodę na oczy Pawlowskiego.“
Hotel Rzymski. **Poznań.** Hotel Rzymski. (1973)

Piwo jałowcowe
z browaru
Franciszka Gruszczyńskiego
w Poznaniu, Wrocławska ulica nr. 32.
Szanownej Publiczności polecam powyższe piwo własnego waru jako nader zdrowe i posilające a mianowicie osobom słabym, cierpiącym na piersi i na ból głowy, które sprawia, że oddech staje się cięższym, poprawia i czystości krwi i zapobiega, mianowicie u kobiet, różnym cierpieniom. Piwo to szczególnie służy osobom w wieku, matkom karmiącym, słabym dzieciom przywraca cerę, humor i łatwie trawienie. Za dobroć i czystość piwa tego rodzaju. Codziennie odbieram pochwały za dobroć i skuteczność. Cena butelki 10 fen. 50 butelek 4,50 m. wyłącznie szkła. (2897)

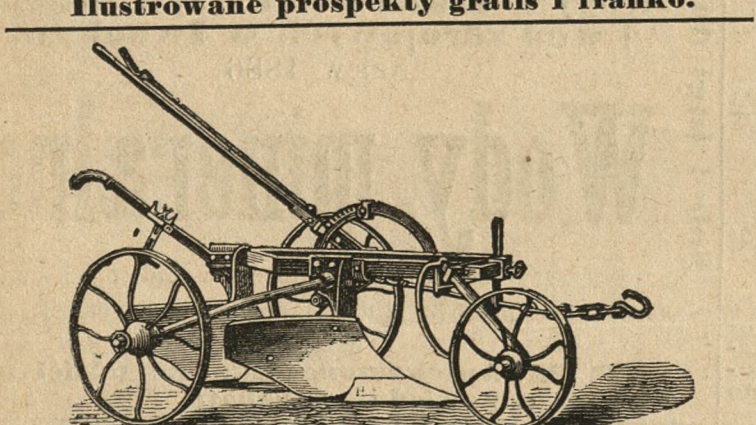
KOSZULE
Tani zakup! Ceny niskie!

Tylko 30 mk. razem.
6 koszul dziennych z kretonu angielskiego
z cienkimi płóciennymi gorsami,
6 kołnierzyków, 6 par mankiet
cienkich płóciennych, najnowsze fasony.
2 krawaty francuskie jedwabne.
Tylko 30 mk. razem.

6 koszul dziennych w najlepszym gatunku
2 krawaty francuskie jedwabne, 12 kołnierzyków i 6 par mankiet cienkich płóciennych najnowsze fasony. Cała wyprawa w wyborowym gatunku tylko marek 40 razem.
6 koszul kolor. z mankietami z prawdziwego Madapolamu franc.
12 kołnierzyków najnow. fasonu,
2 krawaty kolorowe jedwabne tylko za 30 marek.
6 koszul nocnych w doskonałym gatunku 12 mk.
6 koszul nocnych z Crettonu angielskiego 15 mk.
6 par gaci Crettonowych 12 mk.
6 par gaci z dymki ang. elegancko wykonane 15 mk.
Cienkie i czyste płócienne chustki do nosa białe i z kolorowym brzegiem tuzin 5 mk.

M. Mniszewski,
skład płótna i fabryka bielizny.
Poznań. Wodna ul. 2.

Premiowane w Zgorzelicach i w Królewcu, srebrne medale.
Urządzeń kloakowych
(ustępów i urządzeń latrynowych) podług najpraktyczniejszego systemu wehorkowego i wozowego dostarcza pod gwarancją podług własnych wzorów z wyborną wentylacją.
P. Hoffmann, inżynier
Berlin N., Linienstr. Nr. 116.
Korzyści: Utrzymanie w czystości podłogi i powietrza, wygodne i bez oduzuwanie nieczystości jako też ekonomiczne użytkowanie ekskrementów, ewentualny dochód ze sprzedaży tychże, niewielkie koszty urządzenia.
Tego rodzaju zakłady zostały już w Poznaniu urządzone i więcej ich jeszcze jest w projekcie. (2835)
Ilustrowane prospekty gratis i franko.

Polecam ze składu mego: jedno, dwu, trzy i czterokołowe **plugi** żelazne, **wypielacze** angielskie i poznańskie **walce pierścieniowe** pojedyncze i podwójne z ramą żelazną składaną, **bródzdowniki**, **radła**, **siewniki** ręczne do koniczyń, **grabie konne** „Tygrys“ i wszelkie inne narzędzia i maszyny rolnicze po **cenach fabrycznych**.
Również na sezon budowlany: **tekturę smołową, lak i smołę angielską, cement portlandzki, wapno** przy odbiorze wagonowym. Podjeżdżają się także krycia i odnawiania dachów papowych podług najnowszego systemu z gwarancją kilkoletnią.
Skład mój zaopatrzony zawsze w **oliwę** odkwaszoną, **smarowidło** do osi oraz wszelkie inne materiały w zakres handlu mego wchodzące.
Ceny przystępne, towar tylko przedni.
Wągrówiec. (2808)

J. Sikorski
Handel żelaza i materiałów budowlanych.
Jedyny reprezentant fabryki machin H. Cegielskiego w Poznaniu na powiat wągrowiecki.

A. Kosidowski,
krawiec,
Poznań,
15. Wrocławska ul. 15.
(Hotel saski.)
Warsztat i magazyn ubiorów męskich.
Zamówienia wykonuje elegancko podług najświeższych żurnali wiedeńskich i w najkrótszym czasie. (3070)
Ceny nader umiarkowane.

Donosimy niniejszem uprzejmie, że skład nasz w Pleszewie pod kierownictwem pana Tomasza Musielewicz znowu skompletowany został, i że fabrykaty nasze:
Proch do polowania, prawdziwy do strzelania do tarczy i do rozstrzeliania
w wyborowym gatunku i wszelkiej grubości w różnych paczkach zawsze mamy w zapasie. (2762)
Cramer & Buchholz,
fabryki prochu w Ronsahl i Rübeland.

Aparaty gorzelnicze
do ciągłego odpalania, tak oddziałowe, jako też systemu Savalle'a, które od wielu lat w fabryce mej z jak najlepszym rezultatem się wykonuje, polecam na nową kampanię po bardzo przystępnych cenach. (1980)
Gotowe całkowite aparaty są każdego czasu w fabryce do obejrzenia, jako też pojedyncze części zawsze w znacznym zapasie.
J. Krysiwicz,
Fabryka i skład
wyrobów z miedzi i mosiądzu,
św. Marcin 65.

Wańtuchy do wełny
w każdej formie i wadze, ceny umiarkowane
Plachty do stogów
zupełnie nieprzemakalne i lekkie do wciągania na stogi. Ceny nader umiarkowane.
Pasy skórzane i bawelniane,
smarowidło na osie i oliwę do maszyn.
Gatunki wyborowe, ceny nader przystępne
1977) polecają
Orłowski i Spółka.
Poznań.

Sprzedaz drzewa.
Z położonych nad Wartą lasów ordynacji obrzyckiej sprzedanych być ma z wyrębu r. 1886 w **wtorek dnia 1 czerwca 1886** przed południem o godzinie 10-jej w Obrzycku, w obozynie pana Zbonikowskiego około 3100 metr. kub. drzewa sosnowego w kłodach, 21 metr. kub. olszowego w kłodach i 6 metr. kub. brzeziny w kłodach. (3073)

Urząd leśny.
Zielona Góra pod Obrzyckiem, dnia 25 maja 1885.
WILA,
oddalona pięć minut od Poznania w najzdrowszej okolicy, z pięknie urządzonym ogrodem, stajniami, pralnią i lodownią jest pod korzystnymi warunkami do sprzedania.
Bliższe wiadomości w biurze św. Marcina 65. (3033)

Kawiarnia Wielanda
w Rynku głównym Krakowa,
od lat 35-ciu w tymże lokalu istniejąca, z kompletnym urządzeniem, pod korzystnymi warunkami jest do sprzedania. Bliższa wiadomość u właścicieli. (3076)

Wieś rycerska
w Królestwie Polskim, o milę oddaloną od granicy pruskiej, odstawia zboża do Torunia, ok. 3000 mórg, włącznie 600 mórg lasu, chłopci separowani, z budynkami tylko trwałymi, znakomitą inwentarzem, owczarnią zarodową, w bardzo wielkiej kulturze, bez długów, chce właściciel zamienić przy dopłacie gotówką na większą posiadłość w W. Księstwie Poznańskim. Reflektantom udzieli bliższych szczegółów za nadesłaniem znaczka pocztowego na zażycie. (2904)
E. Schultz w Łabiszynie.

Kwiaty i kapelusze
znów nadeszły do (3084)
ARONA,
Szewska ul. 11, (pocztalteryja).

Żałobne kapelusze,
francuską i angielską krepę, tiule, koronki, pióra i kwiaty, welony ślubne poleca (2994)
A. Modrzyńska,
magazyn mód.
Jezuicka ulica Nr. 12.
Zamówienia z prowincji wykonują się spiesznie i akuracie.

Hotel Bismark
w wodach Landeck
na Szląsku
objęty przeze mnie i oddany z pięknymi pomieszczeniami, także z pensją na początek sezonu i później od 20 Mr. tygodniowo, potrawy i napoje wyborowe, poleca (2772)
O. Nause.

WROCŁAW!
Hotel de Rome,
w środku miasta, pokoje piękne, frontowe po 1,50, 2 i 2,50 marek. Dobra pościel. Bardzo rzetelna usługa. Dzienniki polskie. (3025)
Karol Oczipka.
Nowe śledzie Matjasy
zawsze stosownie do sezonu w najlepszych gatunkach rosły w bezużytkach pocztowych ok. 9 funt. franko za zakupczą pocztową 3 1/2 m. (3018)
Rudolph Herotizky w Szczecinie.

Puszkki do konserwów
polecam tanio i w najlepszym rodzaju na 1/2 funta, sztuka po 15 fen. „1 „ „ „ 20 fen. „1 1/2 „ „ „ 25 fen. „2 „ „ „ 30 fen.
także do szparagów
na 2 funty, sztuka po 30 fen. „3 „ „ „ 35 „
Maurycy Brandt,
Poznań. Nowa ulica Nr. 4.

Tłuste śledzie Matjasy
i dojrzale nowe kartofle poleca (2998)
W. BECKER,
Wilhelmowski plac Nr. 14.

25,000 marek
jest do wypożyczenia pupilarnie przez pp. J. Raczyńskiego w Głuchowie pod Komornikami i Kubińskiego w Środzie. (3068)
Niezawodny Rezultat!!
Kto chce dobra swe sprzedać, lub kto chce dobra kupić, ten niech się tylko z zaufaniem zgłosi do **Ajenta dóbr LICHTA w Poznaniu**.
Szybka, sumienna i dyskretna usługa dla sprzedających i kupujących.

Dla nabywców
dóbr ziemskich!!!
Znaczący wybór korzystnie położonych w W. Ks. Poznańskim dóbr, różnej wielkości, do korzystnego nabycia wskaza (2976)
Gerson Jarecki.
Plac Sapieżyński 8. w Poznaniu.

W większym mieście powiatowym, z przeważnie polską publicznością w powiecie i w mieście, powstał zamiar założenia **składu lokciowego dla mieszkańców stanu średniego i ludu wiejskiego.**
Poparcie tego interesu tak moralnie jak i finansowo będzie zapewnionem.
Poszukuje się **kupeca młodego, lecz statecznego,** któryby się podjął interes ten założyć i prowadzić.
Obok **fachowego wykształcenia** wymaga się majęteczku kilku tysięcy marek. Interesenci zechcą się zgłosić piśmiennie do ekspedycji niniejszego pisma p. Nr. 2958, zgład do właściwego miejsca odesłania będą, a korespondencya wprost nastąpi. (2958)

W Galicyi
miejscowość **Piatkowska** nad rzeką powiatową o 3/4 mili od rzeki San, przeważnie ziemniaczana i najlepszej żytniej obszar 277 jochów podług z uprawą 33 jochów łak, 360 jochów silnego drzewostanu lasu bukowego i sosnowego, 5 jochów ogrodu i staw rybny. Wszystko w jak najlepszym stanie, dom mieszkalny i budynki gospodarcze dobrze utrzymane z łożyskiem i cynsem propinacyjnym 550 flor. z powodu śmierci do sprzedania. Zgłoszenia bezpośrednio nadesłać należy do dziedzica majątności **Pracówka** Piatkowska, poczta Bircza pod Przemyślem. (2988)

K. Plotrowski,
rewor ksiąg gospodarczych, Poznań, Wrocławska ul. Nr. 19 III p. poleca się do rewidowania i zakładania ksiąg gospodarczych i kupieckich szd do wykazania **rzeczywistych zysków.** O łaskawe wcześnie oferty upraszam, aby mógł zadosyć uczynić zamówieniom. (2936)

Jarmark na wełnę w Toruniu
odbędzie się 10 i 11 czerwca rb. (2857)
Pana **E. Siedzińskiego,** dawniej w księgarni katolickiej śp. Daszkiewicza, prosi o podanie swego adresu **J. Urbaniewicz,** krawiec w Poznaniu, św. Marcin 1. (3081)

H. Windell.
GORZELANY
dokładnie obezn. z najnowszymi wszelkimi aparatami i z piwowarstwem zarządem szczegółowo uczony maszynista, z małą rodziną, 40 lat mający, a 23 lata czynny w swym zawodzie, posiadający chlubne świadectwa i rekomendacje, szuka miejsca od 1 lipca. Bliższych wiadomości udzieli nancyzyciel (2989) Trzemeski, Poznań Śródka Nr. 1.
Biuro moje poleca wszelkie usługi tak domowe jako i miejskie z dobrą świadomością, urzędników, kucharzy, gospodyń, kucharki, praczki, pokojówki itd. od każdego czasu. (2922)
M. Szafranska,
Jezuicka ul. Nr. 6 I piętro.
Panna służąca
znająca się dokładnie na krawieczyźnie, białem szyciu i gospodarstwie domowem, obecnie w miejscu, posiadająca chlubne świadectwa, poszukuje miejsca od 1 lipca rb. Łask. of. pod A. B. poste rest. Gostyń. (3008)

Młodzieniec
18-letni, kończący naukę w handlu książek, materiałów piśmienn. i galanterijnych na 1 lipca rb., szuka od tego czasu stanowiska pomocnika w podobnym handlu. Mniej zależy na wynagrodzeniu jak na możliwości do dalszego wykształcenia się w zawodzie. Zgłoszenia pod ad. T. T. Nr. 245 poste restante Gniezno. (2932)
Kilku urzędników kawalerów, obecnie w miejscach będących, poszukuje od św. Jana innej posady.
R. M. Koczorowski,
Podgórną 7. (2796)

Kilku studentów
na stancję przyjmie od św. Michała rb. (3007)
Profesorowa Bronikowska w Ostrowie.
Zgłoszenia tylko do 1 lipca rb.
Urzędnika gospod.
żonatego, bez rodziny, w silnym wieku, mającego praktyki lat 18, zadowolony z dotychczasowego położenia, może
Leon Hulewicz,
Kościanki p. Sokolniki.
Pomocnika
(ekspedienta) poszukuje do składu korennego. (3075)
I. M. Putiatycki w Lesznie.

Urzędnik gospod.
z wykształceniem prymanera poszukuje miejsca kasyera, buchaltera lub sekretarza. (0150)
A. Czeluściński, Środa.
Poszukuje się zręcznego **materyalisty** zaraz lub od 1 czerwca. Oferty pod lit. S. S. post. rest. Poznań.
Pomieszkowanie sklepowe
całkiem uduchowione jest zaraz do wynajęcia na W. Garbarach Nr. 17. Bliższe szczegóły poda pan Schenkulewicz i tamże na part. lub kantor przy placu Działowym Nr. 11. (3071)
Pomieszkowanie przyjemne
o 2 pokojach z kuchnią i przytulnią jest do wynajęcia od 1 lipca na W. Garbarach Nr. 17 w skrzydle bocznym. Bliższe szczegóły poda pan Schenkulewicz i tamże na part. lub kantor przy placu Działowym Nr. 11. (3072)

Rządca dóbr
z kilkunastoletnią praktyką, 11 lat w znacznym majątku 5000 mórg z gorzelnią, chlubnie polecony, poszukuje od 1 lipca posady, pretensje skromne **F. A. Drwęski** obok Bazaru.
Nadgorzelany
teoretycznie i praktycznie wykształcony, 9 lat na obecnym posadzie, chlubnie polecony, szuka posady od 1 lipca lub od 1. 10. (3086)
F. A. Drwęski, Wilhelmska ul. 11.

Ogrodnik
47 lat mający, z małą rodziną, 20 lat w ostatnim miejscu, chlubnie polecony, szuka od 1 lipca posady, pretensje skromne. (3087)
F. A. Drwęski.

Der Zigeunerbaron
operetka J. A. Straussa.

Koncert i zabawę
urządzam w ogrodzie strzeleckim na Miasteczku w niedzielę 6 czerwca rb. na które tak uczniowie jako też i znajomych z Poznania i okolicy zapraszam. Początek o 5 po południu. Panowie płacą 1,50 m. (195)
A. Lipiński.

TEATR WIKTORIA!
W środę dnia 26 maja (3083)
po raz piąty:
Der Zigeunerbaron
operetka J. A. Straussa.

Poszukują umieszczenia:
od 1 lipca rb. (3077)
Rządca
z wieloletnią praktyką, dobrze rekom., mogący 6000 Mr. kaucy stawić, oraz znaczny wybór **ekonomów, pisarzy i elewów gosp.**
Doskonały kucharz
żon., posiad. chlubn. z wielkich domów świąd.
Kucharz
żon., znaj. ogrodnictwo.
Dwóch kucharzy
beżżen. jeden na 80 tal., drugi na 60 tal. rocznej pensji.
Kamerdyner
w średn. wieku, beżżen., jak najlepiej polecony. **Dwóch służących** na liberya i **doskonały stangret** zaopatrzony w wieloletnie świąd, z pierwszorzędnych domów.
Ogrodnik
kaw., znający usługi, bardzo dobrze polecony.
Józefa Drwęska, Podgórną ul. 3.

!! Dla pań !! (3079)
polecam wszelką służbę płci żeńskiej i upraszam o wcześnie zamówienia.
R. Kobylński Stary Rynek Nr. 79. syberyjski i żołnierz z 1863 r.
Wnym **Panom, Dzieciom** polecam urzędników, kucharzy, służących i t. d. prosząc o łaskawe dla mnie względy. (3078)
R. Kobylński, Stary Rynek Nr. 79.

Poszukują umieszczenia
od 1 lipca:
Rządca
żonaty, w średnim wieku, dobry i pilny gospodarz, z świadectwem z **jedenaścieletniego pobytu w jednym miejscu.**
Nauczyciel domowy
akademik, znający dokładnie **język francuski**, z rekomendacją z znanego domu, w którym był nauczycielem przez dwa lata. (3080)
Bona Niemka-katoliczka
znająca wszelkie robotki, z rekomendacją większego domu w Księstwie, w którym była **kilka lat zatrudnioną.** **Panna służąca** o beznana dobrze z krawieczyzną i białym szyciem.
R. M. Koczorowski,
Podgórną ul. 7, obok Dziennika Pozn.

Dwóch uczniów
do składu zegarków potrzebuje (3083)
J. Szubert, Fryderykowska ul. N. 1.
Proszę zwrócić uwagę!
Mam do umieszczenia od 1 lipca rb. wielki wybór służby domowej, jako to: rządzących z kaucyą, ekonomów, pisarzy, włóдарzy, kowali, stelmachów, borowych z kaucyą, kucharzy, gospodyń i t. d. O łaskawe zlecenia Wnych Chlebowców upraszam. (3034)
Z Y B E R T, Poznań Teatrna ul. 5.

OSOBY
z dobrego domu, nad 20 lat mającej, która pobierała nauki w wyższym żeńskim zakładzie po znańskim, do dawania nauk i poszczególnych muzyki pianie na wsi, na pensją 200 m. Oferty pod lit. J. W. poste rest. Mieszków.
Młodzieniec
władający obu krajowymi językami, znający prowadzenie księgowości, poszukuje miejsca jako elew gospodarczy od każdego czasu. Łask. oferty upr. pod ad. N. N. Nr. 105 post. rest. Żrówk. (3046)

Młody agronom
z kilkunastoletnią praktyką, poszukuje posady urzędnika gospodarczego od 1 lipca. Łaskawe oferty pod lit. **N. N. post. rest. Książ.** (3047)

HANDEL
drogeryjnych i kolonialnych towarów, dobrze zaprowadzony w żywnościowym mieście prowincjonalnym jest korzystnie do nabycia. Bliższych szczegółów udzieli sekretarz komitetu dla wygnaczków **M. Więckowski** w Poznaniu. (3065)

Nasz kantor znajduje się obecnie na **Tamie Nr. 2.**
Stenzel & Com.

Koncert i zabawę
urządzam w ogrodzie strzeleckim na Miasteczku w niedzielę 6 czerwca rb. na które tak uczniowie jako też i znajomych z Poznania i okolicy zapraszam. Początek o 5 po południu. Panowie płacą 1,50 m. (195)
A. Lipiński.

TEATR WIKTORIA!
W środę dnia 26 maja (3083)
po raz piąty:
Der Zigeunerbaron
operetka J. A. Straussa.